

TĒVĪJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

FEBRUĀRIS
NR.02
2018
€ 0,85

Ja esi Latvijas Republikas pilsonis vecumā no **18 līdz 39 gadiem** un esi ieguvis vai vasarā iegūsi vismaz vidējo izglītību, — tālākā informācija ir domāta **tieši Tev!**
Pat ja neesi vēl ieguvis vidējo, bet tikai pamata izglītību, arī Tev, ja esi pārliecināts par savām fiziskajām un garīgajām spējām, esi drosmīgs un vēlies savu karjeru saistīt ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latvijas valsts piedāvā:

KARJERAS IESPĒJAS

Nacionālos bruņotajos spēkos

Latvijas Republikas pilsoņi (vecumā no 18 gadiem) tiek aicināti pieteikties profesionālajā militārajā dienestā (PD) Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) un Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA).

Pieteikumu vari iesniegt, arī izmantojot internetu — <http://www.mil.lv/Rekrutesana>

PD kurss	PD pieņemamo skaits	Plānotais PD uzsākšanas datums
SzS/ZS/GS/ŠB/SOP	15/10/10/10/5	24.01.2018.
SzS/JS/GS/SOP/Speciālisti	20/5/10/10/5/10	14.02.2018.
SzS/SOP/ZS	40/ 5/5	21.03.2018.
SzS/ŠB/SOP/ZS	25/10/5/10	25.04.2018.
SzS/JS/GS/SOP	35/5/5/5	13.06.2018.
SzS/SOP/Speciālisti	40/5/5	11.07.2018.
SzS/ŠB/Speciālisti	35/10/5	08.08.2018.
SzS/NAA	10/40	07.09.2018.
SzS/SOP/NAA	5/5/40	07.09.2018.
SzS/SOP/NAA	5/5/40	07.09.2018.
SzS/ŠB/SOP/GS	30/10/5/5/5	19.09.2018.
SzS/JS/SOP/GS/Speciālisti	30/5/5/5/5	17.10.2018.
SzS/ZS/Speciālisti	40/5/5	14.11.2018.
Speciālisti	5/5	15.01./03.09.2018.
Atjaunot dienestā/iesaukt PD pēc NJIK	40	Visu gadu

2018. gadā profesionālajā militārajā dienestā plānots pieņemt **710** karavīrus, 120 no viņiem – studijām Nacionālās aizsardzības akadēmijā. Savukārt 330 karavīrus uzņems dienestā SzS Mehānizētajā kājnieku brigādē, 50 – Speciālo operāciju pavēlniecībā, 40 – Štāba bataljonā, 35 – Gaisa spēkos, 30 – Zemessardzē, 15 – Jūras spēkos, bet 90 – specializētajās vienībās.

Plānojot kandidēt uz kādu no iesaukumiem, rēķinies, ka mums būs nepieciešamas vismaz 2 nedēļas, lai pārliecinātos par Tavu atbilstību PD prasībām

NEATLIEC PIETEIKŠANOS LĪDZ PĒDĒJAM BRĪDIM!!!

Nacionālie bruņotie spēki Tev NODROŠINĀS:

- Karavīra atalgojumu, sākot **ar pirmo dienu** – apmēram **€ 850** pēc nodokļu nomaksas;
- Bezmaksas **medicīnisko aprūpi**;
- **Formastērpu** un ekipējumu;
- **Bez maksas** — visu nepieciešamo **izglītību** karjeras uzsākšanai un turpināšanai;
- Pilnu militāro **sociālo garantiju** komplektu (**pabalsti, izdienas pensija, kompensācijas u.c.**);
- **Ārvalstu komandējumus**;
- Pašattīstības un **izaugsmes iespējas**;
- **Karjeru** visa darba mūža garumā;
- **Sociāli respektablu profesiju**.

Pretendentiem jābūt ar atbilstošu veselības stāvokli, fizisko sagatavotību un psiholoģisko noturību.

INFORMĀCIJA

www.mil.lv

Rekrutēšanas un atlases centrā (adrese: Rīga, **Krustabaznīcas iela 9**)
Apmeklētāju pieņemšanas laiks – darba dienās no plkst. 9.00 līdz 16.00. Tālr. **67137137**

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Jaunsardzes un informācijas centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā 10/12,
Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384,
e-mail: redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu
Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** — 67335383
Literārā redaktore **Rasma Priekule** — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391
Žurnāliste **Džoanna Eglite** — 67335391
Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** — 67335399
Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** — 67335399
Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391
Fotogrāfs **Ēriks Kukutis** — 67335391
Makets **Aļona Savicka** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
5438 Wild Rose Circle, Greendale,
WI 53129.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt
ar autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsniedz.

2	LATVIJAS ZIŅAS	22	SEMINĀRDS CEL
JAUNSARGU APMĀCĪBU
KVALITĀTI
4	TUVOJAS LĪDZ ŠIM
VĒRIENĪGĀKĀS MĀCĪBAS	24	TRĪS JAUNAS LATVIJAS
KARA MUZEJA GRĀMATAS
6	BALTRON APLIECINA
JŪRAS SPĒKU
PROFESIONALITĀTI	25	TRIECIENŠAUTENES
KRIEVIJAS ARMIJAI
8	LATVIJA SEKMĪGI
AIZVADĪJUSI NATO KUĢU
GRUPAS DEŽŪRAS VADĪBU	26	LATVIJAS REPUBLIKAS
VALDĪBU APSARDZĪBAS
(KARA) MINISTRI
10	APGŪST MUNĪCIJAS
SPECIĀLISTA KURSU
AMERIKĀ	28	SOMIJAS JĒGERU
GAITAS LATVIJĀ
12	TERORISMA CĒLOŅI:
MĪTI UN REALITĀTE	30	IGAUNIJAS UN
LIETUVAS GADSIMTS
14	ĒNU DIENAS TRADĪCIJAS	33	ĢENERĀLIS
AUGUSTS MISIŅŠ
16	MILITĀRĀS
PAMATAPMĀCĪBAS KURSS
ZS 3. LATGALES BRIGĀDĒ	34	ĀRZEMJU ZIŅAS
20	SAVIENOTIES AR MŪŽAM
JAUNO DAĻU SEVĪ	36	KRIEVIJAS UN NATO
DROŠĪBAS INTEREŠU
SADURSME BALTIJAS
REĢIONĀ

Šajā numurā vērtīgas sarunas ar vērtīgiem cilvēkiem — komandleितnantu Kasparu Miezīti, komandleितnantu Gvido Ļaudupu un virsleितnanti Jevgēniju Mikulko, vienīgo no Latvijas bruņojuma speciālistiem, kura beigusi Munīcijas speciālista kursu Munīcijas un elektronikas skolā ASV. Skolas pastāvēšanas vēsturē viņa ir vienīgā sievietē, kas beigusi šo kursu!

Lasot intervijas, patiesi saproti, ka lielākā vērtība Latvijā un Nacionālajos bruņotajos spēkos ir mūsu cilvēki. Cik ļoti mēs to apzināties? Vai novērtējam tos cilvēkus, kuri ir mums līdzās — darbā, dienestā, mājās? Cik bieži mēs ikdienas steigā un problēmās neredzam vai nevēlamies redzēt aiz visa tā galveno vērtību — Cilvēku.

Gada nogalē Latvijas Romas Katoļu baznīcas arhibīskaps metropolīts Zbigņevs Stankevičs teica: «Jāgādā par to, lai cilvēcības dimensijas kopšana mūsu Tēvijā kļūst par prioritāti, kas neatpaliek no iekšzemes kopprodukta pieauguma.»

Brīžiem ikdienā pārņem sajūta, ka cilvēcības dimensija, cilvēcība daudzkreiz tiek aizmirsta.

Sabiedrībā arvien plašāk izvērsas diskusijas par to, kas ir mūsu vērtības, kā tās saglabāt un nosargāt.

Jāatceras, ka tieši Nacionālie bruņotie spēki, mūsu karavīri, ir tie, kas sargā pamatu šīm vērtībām — Latviju un mūsu cilvēkus!

30.01. — 04.02.

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis uzturējās darba vizītē Kanādā, kur tikās ar Kanādas aizsardzības nozares vadību un aizsardzības ministru Hardžitu Sadžānu, lai pārrunātu valstu militāro sadarbību un NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā aktualitātes.

R. Bergmanis iepazīstināja ar Latvijas militārās infrastruktūras attīstības plāniem, kas uzlabos ne tikai Latvijas bruņoto spēku, bet arī NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas efektivitāti, karavīru dienesta un sadzīves apstākļus.

Savukārt H. Sadžāns norādīja, ka Kanāda neuztver Krieviju kā tiešu militāro apdraudējumu NATO, tomēr aliansei ir rūpīgi jāuzrauga Krievijas militārās aktivitātes, īpaši ņemot vērā Krievijas agresīvo uzvedību.

Tikšanās laikā aizsardzības ministri pievērsās arī NATO īstenotajai atturēšanas politikai un jūlijā gaidāmā NATO samita dienaskārtības jautājumiem. H. Sadžāns uzsvēra, ka ir svarīgi stiprināt NATO aizsardzības spējas, taču arī publiskajai diplomātijai un dialogam ir būtiska nozīme starptautisku problēmu risināšanā.

01.02. — 02.02.

Oficiālā vizītē Latvijā uzturējās NATO ģenerālsēkretāra vietniece Roza Gotemellere.

R. Gotemellere apmeklēja Ādažu bāzi, lai tiktos ar NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas karavīriem. Savukārt ar valsts sekretāru Jāni Garisonu viņa pārrunāja reģionālās drošības aktualitātes un ar NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupu saistītus jautājumus.

NATO ģenerālsēkretāra vietniece vadīja publisku lekciju Rīgas Juri diskajā augstskolā — «NATO pielāgošanās: miera un drošības atslēga».

29.01. — 09.02.

Ādažu poligonā norisinājās militārās mācības «Ziema», kurās Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes karavīri apmācīja brigādes un NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas karavīrus veikt dienesta uzdevumus ziemas apstākļos.

Militāro mācību laikā vairāk nekā 110 karavīri no Latvijas, Itālijas, Kanādas, Polijas un Spānijas bruņotajiem spēkiem apguva slēpošanas tehniku apvidū, apmetnes iekārtošanu ziemā, izdzīvošanas iemaņas pēc ielūšanas ledū, ekipējuma un ieroču apkopi, kā arī veica kaujas šaušanas uzdevumus.

Izņemot vispārējos uzdevumus, īpašs piedzīvojums karavīriem no Eiropas dienvidiem bija niršana ālīņī, ko viņi veica atzīstami.

12.02.

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis un uzņēmuma «EuroSpike» izpilddirektori Ginters Lauers un Arie Lapidots parakstīja līgumu par Izraēlā ražoto dažāda veida prettanku rakešu sistēmu «Spike» iegādi 108 miljonu eiro vērtībā.

Izraēlā ražotās prettanku rakešu sistēmas «Spike» ir vienas no modernākajiem sava profila ieročiem pasaulē. «Spike» sistēmas sastāv no ceturtais un piektās paaudzes elektrooptisko rakešu sistēmām, kas nodrošina augstu trāpījuma precizitāti un spēj iznīcināt dažāda veida bruņutehniku, tai skaitā kaujas tankus.

Plānots, ka prettanku rakešu sistēmas «Spike» Latvijai tiks piegādātas pakāpeniski līdz 2023. gadam.

Prettanku rakešu sistēmas «Spike» tiek izmantotas 28 valstu armiju bruņojumā, tai skaitā Lietuvas, Polijas, Somijas un Vācijas bruņotajos spēkos.

Nacionālie bruņotie spēki ASV valdības Ārvalstu militārā atbalsta programmas ietvaros saņems 62 militāros taktiskos transportlidzēkļus, kas ražoti uzņēmumā «Polaris Government & Defense».

NBS tiks piegādāti «Polaris» MRZR-2, MRZR-4, MV850 modeļu transportlidzēkļi, kā arī vairāki ar mobilās novērošanas iekārtām īpaši aprīkoti transportlidzēkļi, no valsts budžeta līdzekļiem finansējot aptuveni piektdaļu no piegādēm.

Plānots, ka pirmos «Polaris» ražotos transportlidzēkļus Latvija saņems šī gada maijā un piegādes turpināsies līdz nākamā gada otrajam ceturksnim.

«Polaris» taktisko transportlidzēkļu piegāde stiprinās NBS taktiskās mobilitātes spēju, un tie būs paredzēti gan NBS regulāro spēku vienībām, gan Zemessardzei.

13.02. — 14.02.

Darba vizītē Latvijā uzturējās Spānijas Sauszemes spēku komandieris ģenerālis Fransisko Ksavjērs Varela Salass, lai ar Nacionālo bruņoto spēku komandieri ģenerālleitnantu Leonīdu Kalniņu pārrunātu ar NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupu saistītus jautājumus.

Vizītes laikā Spānijas Sauszemes spēku komandieris apmeklēja Ādažu bāzi, kur tikās ar Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes komandieri pulkvedi Ilmāru Ati Lejiņu un NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas Spānijas kontingenta karavīriem, kā arī vēroja Spānijas kontingenta lauka taktisko vingrinājumus.

Pēc AM Preses nodaļas relizēm ziņas apkopojusi **Zigrīda Krauze**.

Foto — Armīns Janiks, Normunds Mežiņš, Raimonds Lauskis un publicitātes foto.

Bruņu tehnika militāro mācību
«Saber Strīcke 2017» laikā Ādažu poligonā.

TUVOJAS LĪDZ ŠIM VĒRIENĪGĀKĀS MĀCĪBAS

Taivo Trams

Foto — Armīns Janiks, Gatis Dieziņš un
Normunds Mežiņš.

2018. gads noteikti paies mācību
«Namejs 2018» zīmē. Lai gan gada
laikā notiks vēl virkne citu mācību,
kas tā vai citādi saistītas ar «Nameja»
norisēm, tieši šīs Nacionālo bruņoto
spēku un Zemessardzes kopējās
mācības noteikti būs lielākais
notikums apmācību norises ciklā.

Lielākās un komplicētākās mācības

«Namejs 2018» noslēdz četrus gadus
ilgušu mācību ciklu, kas sākās 2015. gadā.
Šo ciklu zināmā mērā var salīdzināt ar
dziesmu un deju svētkiem, kur kolektīvi
trīs gadus vingrinās atsevišķi, bet ceturta-
jā gadā savienojas vienotā dziesmā vai de-
jā. Iepriekšējās šāda līmeņa mācības Lat-
vijā bija «Namejs 2014», stāsta Nacionālo
bruņoto spēku Apvienotā štāba Operatī-
vās plānošanas departamenta Militāro
mācību pārvaldes priekšnieks pulkvežleit-
nants Gunārs Grikmanis. Būtibā pašlaik

bruņotie spēki izgājuši finiša taisnē pirms
lielajām mācībām. «Var teikt, ka noslēgu-
ma posms sākās pagājušā gada decembrī
ar mācībām «Nameja gredzens» un valsts
aizsardzības plāna izpēli uz kartēm, lai
vienības labāk saprastu savu nozīmi un
uzdevumu valsts aizsardzības plānā.»

Janvārī tika uzsākta sākotnējā mācību
operācijas plānošana, bet pašlaik vienības
jau praktiski gatavojas dalībai mācībās.

«Mēs vēlamies panākt, lai visas vienī-
bas izmanto maksimumu savas kapacitā-
tes, vingrinot ne tikai manevra un kaujas
atbalsta spējas, bet arī loģistiku un saka-
rus. Mācībām ir jāatspoguļo, cik lielā mērā
vienības ir sagatavotas izpildīt izstrādātos
aizsardzības plānus. Un to ir svarīgi sa-
prast kā vienību komandieriem, tā NBS
vadībai.»

Droši var teikt, ka «Namejs 2018» būs
lielākās un komplicētākās mācības, kādas
līdz šim notikušas Latvijā — gan no ope-
rāciju dažādības un intensitātes, gan ie-
saistīto resursu viedokļa. Arī mācību vei-
dotājiem tās ir liels izaicinājums un vien-
laikus — arī iespēja.

«Mans uzdevums ir radīt tādu mācību
dizainu, kas ļaus testēt gan jau sagatavo-
tos plānus, gan tajā pašā laikā izspēlēt arī
iepriekš neparedzētas lietas. Liksim iziet
no komforta zonas gan komandieriem,
gan vienībām,» uzsver pulkvežleitnants
Gunārs Grikmanis.

«Namejā 2018» plānots veikt arī eksperimentus. Piemēram, tiks testēts speciāli aprīkots drons, kas izmantojams taktiskajā līmenī brigādes vajadzībām. Vēriba tiks pievērsta arī kiberaizsardzības spējām. «Mācību laikā kādā brīdī mēģināsim ietekmēt izmantojamās sakaru līdzekļus un rast alternatīvu risinājumu.»

Mācības rādīs gatavību valsts aizsardzībai

«Namejs 2018» noteikti būs arī sarežģītas mācības. Kopā ar bruņoto spēku un Zemessardzes vienībām tajās piedalās arī pārstāvji no Valsts robežsardzes un Valsts policijas, tiek iesaistīti rezerves karavīri, pašvaldību un tautsaimniecības resursi. Papildu izaicinājums ir arī paredzamā pāreja no hibrīdkara uz konvencionālās kara darbības scenārija izspēli mācību laikā.

«Mēs ļoti cieši turēsimies pie esošā valsts aizsardzības plāna, sekojot esošajām procedūrām un taktiskajām darbībām un savienojot Zemessardzei raksturīgo teritoriālās aizsardzības jēdzienu ar profesionālās mehanizētās brigādes mobilitāti,» stāsta pulkvežleitnants G. Grikmanis.

Salīdzinoši liels izaicinājums noteikti būs arī pārvietošanās pa koplietošanas ceļiem — jau ikdienā šķērsot Latvijas teritoriju ar lielu mehanizēto vienību pat bez «pretinieka» pret darbības ir diezgan grūti. «Nameja» laikā tas būs jādara daudz un bieži, turklāt vēl pēc jaunās dislokācijas vietas sasniegšanas vienībai būs jākoordinējas ar vietējo Zemessardzes apakšvienību un nepieciešamības gadījumā arī ar robežsargiem un policistiem.

«Visi šie uzdevumi arī parādīs, cik esam gatavi šāda mēroga uzdevumu paveikšanai.

«Namejs» būs arī atskaites punkts tam, kā mums izdēvies sakārtot bruņoto spēku sadarbību ar Valsts robežsardzi un policiju.»

Iespēja tuvināties sabiedrībai

Viens no lielākajiem izaicinājumiem no mācību organizācijas viedokļa noteikti ir privāto zemju un teritoriju izmantošanas saskaņošana ar to īpašniekiem mācību vajadzībām. Ar šo jautājumu bruņotie spēki strādā jau trīs gadus — tas patiešām ir liels darbs, jo «Namejs 2018» norisināsies faktiski visā Latvijā.

«Sabiedrības attieksme ir ļoti dažāda — no izteikta patriotisma, kad cilvēki gatavi karavīrus savā mājā laist iekšā, līdz pilnīgam noliegumam. Bet tieši tik dažādi mēs esam — nevar no visiem gaidīt izpratni un atbalstu, tas ir jāveido pakāpeniski,»

Mācību «Ramstein Dust II-17» laikā Aviācijas bāzē Lielvārdē tika izvietoti NATO pārvietojamā Gaisa operāciju vadības un kontroles centra elementi.

atzīst pulkvežleitnants Gunārs Grikmanis. Starp citu, mācību norises saskaņošana ar privātpersonām, pēc viņa domām, dod lielisku iespēju veidot un nostiprināt sadarbību ar sabiedrību. «Tas ir arī viens no bruņoto spēku komandiera uzstādījumiem — sabiedrības integrācija. Tā mēs varam iziet ārā no savām kazarmām un poligoniem, runāt ar cilvēkiem un rādīt savu darbu. Es ļoti ceru, ka tā šī sapratne veidosies dziļāka.»

Vēl viens lielais izaicinājums ir nosacīto pretinieku darbības koordinēšana mācību laikā. «Nameja 2018» pretinieku spēkos iejutīsies amerikāņu, lietuviešu un igauņu karavīri.

«Arī «pretinieku» aktivitātes domājam izvērst visā Latvijā, tādēļ mums priekšā ir nopietni koordinācijas darbi, lai dotu iespēju viņiem savus uzdevumus izpildīt iespējami labi,» paskaidro G. Grikmanis. Viņš gan uzsver, ka arī nosacītā pretinieka lomas atveidošana partnervalstu karavīriem būs liels ieguvums. «Galu galā viņi taču nav aktieri un mācību laikā netēlos «sliktos», bet veiks operācijas atbilstoši viņu izmantotajai taktikai.»

Izvairstāties no «dream team» veidošanas

Papildus «Namejam» lielākās mācības šogad būs «Saber Strike / Summer Shield». Kā zināms, «Saber Strike» ir manevra vienību taktiskās lauka mācības, bet mācības «Summer Shield» — kaujas atbalsta un nodrošinājuma elementu treniņš. Šogad pirmo reizi iecerēts abas mācības savietot.

«Domāju, ka abu vingrinājumu apvienošana būs pamatīgs ieguvums visiem. Svarīgi ir arī tas, ka nejaucam ārā mūsu nacionālās vienības, bet turam tās kopā.

Piemēram, «Saber Strike / Summer Shield» laikā 2. kājnieku bataljons ar saviem atbalsta elementiem darbosies kā viens vesels bez dažādiem pastiprinājumiem no partnervalstīm. Bataljons spēju ziņā nav «uzpumpēts ar steroīdiem», kuri ikdienā nav pieejami. Ieguvums no visa ir acīmredzams — pēc mācībām mums saglabājas mūsu pašu bataljons, kas ir labi sastrādājis. Arī bataljona komandierim ir pilnīgs priekšstats par savas vienības spējām un trūkumiem. Manuprāt, tas ir pareizs kolektīvās apmācības ceļš, kas dos ļoti labus rezultātus,» atzīst pulkvežleitnants Gunārs Grikmanis.

«Jāmin arī citu prioritāro spēju vingrināšana, piemēram, pretgaisa aizsardzība un gaisa telpas pārraudzība. Militāro mācību pārvalde kopā ar Gaisa spēkiem strādā, lai vismaz tuvākajos piecos gados NATO mācības «Ramstein Dust» tiktu izvērstas tieši Latvijā. Ar to mēs panāksim, ka visu pakāpeniski iegādāto un sarežģīto sistēmu savietojamība ar NATO sistēmām tiks nekavējoties pārbaudīta. Tā mēs ļoti uzskatāmi redzēsim projektu pakāpenisko attīstību, varēsim pārliecināties, vai šie risinājumi strādā,» uzsver Nacionālo bruņoto spēku Apvienotā štāba Operatīvās plānošanas departamenta Militāro mācību pārvaldes priekšnieks pulkvežleitnants Gunārs Grikmanis.

Mācībām piesātināts gads

2018. gads kopumā ir ļoti piesātināts ar dažāda līmeņa mācībām. Šā gada laikā Nacionālo bruņoto spēku pārstāvji piedalīsies 90—100 dažādos vingrinājumos Latvijā un ārvalstīs, proti, 35—40 vingrinājumi notiks tepat, bet 40—50 — mūsu partnervalstīs. ■

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš un
no K. Mieziša personiskā arhīva.

BALTRON (*Baltic States Naval Squadron*) ir triju Baltijas valstu minū kuģu eskadra, kas šogad augustā atzīmēs savu divdesmito dzimšanas dienu. Aizvadītajā gadā rotācijas kārtībā eskadras vadošā valsts bija Latvija, un *BALTRON* komandēja mūsu Jūras spēku komandleitnants Kaspars Miezišis.

BALTRON

APLIECINA JŪRAS SPĒKU PROFESIONALITĀTI

— **Latvija bija vadošā valsts aizvadītajā *BALTRON* dežūras gadā. Ar ko šis gads bija iezīmīgs — lielāki izaicinājumi, pārmaiņas?**

— Masu medijos jau diezgan bieži ir izskanējis, ka Latvijas Jūras spēki bija ne tikai vadošā valsts *BALTRON* projektā, bet vienlaikus arī vadošā valsts *NATO* pastāvīgajā jūras pretmīnu kuģu grupā. Tas no teikti mūsu Jūras spēkiem bija viens no lielākajiem izaicinājumiem pēdējo gadu laikā — vadīt un nodrošināt ar štāba platformām divas vienības vienlaikus. Protams, bez tās pieredzes, kura iegūta nepilnu divdesmit gadu laikā, Jūras spēku virsniekiem, darbojoties *BALTRON* štābā, tas nebūtu bijis paveicams.

— ***BALTRON* atzīmēs savas pastāvēšanas 20. gadadienu. Vai šo gadu laikā ir notikušas kādas būtiskas izmaiņas *BALTRON* darbībā un uzdevumos?**

— Galvenais *BALTRON* uzdevums jau no tā pirmsākumiem ir nodrošināt pastāvīgas ātrās reaģēšanas spējas jūrā miera un krīzes laikā. Pārējie uzdevumi —

piedalīties *NATO* organizētajās mācībās un pretmīnu operācijās, paaugstināt kuģu operacionālo gatavību, štāba personālstāva profesionalitāti, veicināt savstarpējo savietajamību un sadarbību starp Baltijas valstu Jūras spēkiem — ir pakārtoti pamatuzdevumi. Vienīgais, kas ir mainījies, — pašlaik *BALTRON* mācībās tiek iesaistīti ne tikai kuģi ar pretmīnu spējām, bet arī patruļkuģi no Lietuvas un Latvijas Jūras spēkiem. Operacionālo spēju un prasmju spektrs gadu no gada tiek paplašināts.

— **Vai, jūsuprāt, būtu nepieciešamas kādas izmaiņas *BALTRON* darbībā vai uzdevumos?**

— Domāju, ka pamatuzdevumi, kurus jau minēju, nav jāmaina, jo no tiem izriet vienības būtība, tas, kāpēc mēs pastāvam. Aktivitāšu plāns gadu no gada mainās. Piemēram, šogad *BALTRON* kā vienība pirmo reizi piedalīsies Vācijas Jūras spēku Mīnu kuģu eskadras plānotajās mācībās. Bet no 2018. gada jūlija vienība oficiāli pievienosies *NATO FFG* (Rezerves spēki) vienībām.

— Kā vērtējat aizvadīto gadu? Ko tas devis personiski jums, jūsu komandai, Jūras spēkiem un valstij kopumā?

— *BALTRON* projektā esmu piedalījies praktiski no pirmās dienas. Proti, 1998. gadā kā ieroču virsnieks dienēju uz mīnu tralera «Imanta», kurš tajā laikā bija *BALTRON* sastāvā. Vairākas reizes esmu bijis *BALTRON* kā kuģa komandieris un pildījis *BALTRON* štāba priekšnieka pienākumus, bet pagājušajā gadā pildīju arī komandiera pienākumus. Tāpēc varētu teikt, ka mana kā Jūras spēku virsnieka izaugsme ir notikusi paralēli *BALTRON* vienības attīstībai.

Es nebiju matrozis, kurš, uzsākot dienestu, domāja, kā kļūt par admirāli. Man svarīgi bija kļūt par kuģa komandieri (manuprāt, prestižākais amats jebkuros jūras spēkos) un, dienot kuģa komandiera amatā, protams, tika domāts par turpmākajiem mērķiem. Iekšēji es biju par sevi pilnībā pārliecināts, ka sekmīgi varēšu veikt sev uzticētos *BALTRON* komandiera pienākumus. Sākumā gan bija neliels uztraukums, bet bez tā laikam nevarēja iztikt.

Jāatzīmē arī mana štāba lielais ieguldītais darbs, kas bija pamatā tam, ka dežūra visa gada garumā tika aizvadīta sekmīgi. Varu teikt droši, ka ne tikai es ieguvu lielisku pieredzi, vadot internacionālu taktiskā līmeņa štābu, bet viss štāba personālsastāvs pilnveidoja savas profesionālās iemaņas, kuras būs vitāli nepieciešamas turpmākajam dienestam.

BALTRON projektā iesaistīto valstu bruņotie spēki var rēķināties ar to, ka tagad mums ir jūras elementa taktiskā līmeņa štābs ar piesaistītajām vienībām, kas nepieciešamības gadījumā ir spējīgs reaģēt dažu stundu laikā. Mēs varam darboties patstāvīgi saņemta uzdevuma ietvaros, kā arī bez problēmām integrēties lielākā sabiedroto spēku vienībā.

— Vai mēs esam pietiekami labi sagatavoti savu uzdevumu veikšanai? Kā izskatāties uz savu partneru fona?

— Jau tas vien, ka mums šogad tika uzticēta NATO pretmīnu kuģu grupas vienības vadība, nozīmē, ka mēs uz savu partneru fona izskatāties ļoti labi. Tas nav mans subjektīvais viedoklis, bet gadu no gada tas tiek atspoguļots ziņojumos pēc mācībām no mūsu NATO partneriem. *BALTRON* pirmsākumos eskadras štābā vienmēr bija virsnieks no kādas NATO valsts, kurš pildīja mentora pienākumus, bet tagad uz lielajām NATO mācībām,

piemēram, *US BALTOPS* vai *NOCO*, šis valstis deleģē virsniekus uz *BALTRON* štābu apmācības nolūkos. Tikai šogad vien *BALTRON* štābā praktizējās virsnieki no Polijas, ASV un Zviedrijas.

Protams, ir NATO valstis, kuras tehnikas ziņā mums ir kādu solīti priekšā, bet mēs to kompensējam ar mūsu jūrnieku profesionālajām iemaņām un attieksmi pret dienesta pienākumu veikšanu.

— Ko dežūra *BALTRON* prasa no tājā tieši iesaistītajiem cilvēkiem?

— Jau no 2011. gada personālsastāvs savus pienākumus *BALTRON* štābā veic papildus saviem tiešajiem pienākumiem. Varētu teikt, ka sēžam uz diviem krēsliem. Līdz ar to darba apjoms visiem iesaistītajiem būtiski palielinās. Bet neviens par to nesūdzas un uzticētos pienākums pilda pēc vislabākās sirdsapziņas.

— Kas palicis visspilgtāk atmiņā no aizvadītā gada?

— Visspilgtāk atmiņā palikusi svinīgā kuģu parāde Rīgas jūras līcī saistībā ar Jūras spēku atjaunošanas 25. gadadienu. Svinību sākums sakrita ar *BALTRON* pirmo nopietno 2017. gada mācību noslēgumu, un man kā *BALTRON* komandierim tika uzticēta parādes vadība. Pēc sekmīgām *BALTRON* eskadras mācībām visi dalībnieki mācības novērtēja ar plusa zīmi. Novadīt parādi, nosvinēt 25. gadadienu — ko vēl var vairāk vēlēties! Gads iesākās, tā teikt, uz patikamas nots, un tas bija kā labi ielikts pamats visa gada garumā.

— Varbūt ir vēl kas, ko noteikti vēlaties akcentēt?

BALTRON

- 2017. gada janvārī *BALTRON* vadību rotācijas kārtībā pārņēma Latvijas Jūras spēki, komandieris — komandleitinants Kaspars Miežītis;
- 2018. gada janvārī — rotācijas kārtībā *BALTRON* vadību pārņēma Lietuvas Jūras spēki;
- 2017. gadā *BALTRON* piedalījās septiņās starptautiskās mācībās:
 - ▷ «Dynamic Move» (30.01.—10.02.) Beļģijā
 - ▷ «Squadex» (03.—14.04.) Latvijā
 - ▷ «Baltic Fortress» (19.—26.05.) Igaunijā
 - ▷ «Baltops» (02.—17.06.) Polijā
 - ▷ «Squadex» (07.—11.08.) Lietuvā
 - ▷ «Open Spirit» (18.—31.08.) mīnu meklēšanas operācija Latvijā
 - ▷ *NOCO* (08.—22.09.) SEP Zviedrijā/Dānijā
- Šogad *BALTRON* štāba kodolu veido virsnieki no Latvijas un Lietuvas jūras spēkiem;
- Pirmo reizi kā štāba platforma izmantots Latvijas Jūras spēku kuģis A90 «Varonis»;
- Iepriekš minēto mācību laiku *BALTRON* vadībā darbojās ne tikai vienības no trim Baltijas valstīm, bet arī vienības no Vācijas, Norvēģijas, Polijas un Francijas jūras spēkiem;
- 2018. gads ir *BALTRON* jubilejas gads — paiet 20 gadi kopš eskadras dibināšanas.

— Kā jau minēju, ir valstis, arī mūsu tuvākie kaimiņi igauņi, kas ir kādu solīti mums priekšā mīnu meklēšanas aprikojuma ziņā. Tagad, kad finansējums Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ir būtiski palielinājies, mēs visi Jūras spēkos ceram, ka mīnu kuģu modernizācija tiks veikta jau tuvākajā laikā. ☒

LATVIJA SEKMĪGI AIZVADĪJUSI NATO KUĢU GRUPAS DEŽŪRAS VADĪBU

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Jūras spēku štāba un apgādes kuģis A-53 «Virsaitis» pēc pusgadu ilgas dežūras 19. janvārī atgriezās Liepājā, kur kuģi un tā komandu sagaidīja kupls tuvinieku un amatpersonu pulks. Nav pirmā reize, kad mūsu Jūras spēku flotiles kuģi piedalās garās un nozīmīgās misijās, taču šī ir pirmā reize, kad uzticētais uzdevums bijis tik atbildīgs — Latvijas puse nodrošināja NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas štāba darbību un nodrošināja arī štāba kuģi — šo uzdevumu godam pildīja «Virsaitis».

Gan trenējas, gan meklē mīnas

Latvijas Jūras spēki pārņēma NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas komandvadošību aizvadītā gada jūnija beigās, bet 15. janvārī nodeva to Beļģijas Jūras spēkiem. Kā zināms, NATO 1. pastāvīgā jūras pretmīnu grupa ir viena no četrām NATO pastāvīgajām Jūras spēku grupām, kuras visas kopā veido NATO Reaģēšanas spēku jūras komponenti, kas darbojas kā tūlītējas reaģēšanas spēki. Latvijas Jūras spēki NATO 1. pastāvīgajā jūras pretmīnu grupā piedalās kopš 2007. gada. NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas galvenais uzdevums ir būt gataviem veikt pretmīnu darbību jūrā noteiktā gatavības laikā. Ikdienā grupas kuģi regulāri veic kuģa dzīvotspējas, pašaizsardzības, cilvēku glābšanas un citus treniņus gan individuāli, gan grupas sastāvā, piedalās starptautiskās mācībās, kā arī veic vēsturisko

sprādzienbīstamo priekšmetu (jūras mīnas, torpēdas, aviobumbas) meklēšanas un iznīcināšanas operācijas dažādu valstu ūdeņos.

Uzdevumus vienmēr izpildīs vislabākajā veidā

«Svarīgākais, ko esam atveduši mājās no šī uzdevuma, ir jauna izglītība. Tās ir jaunas zināšanas un jauna pieredze, kuru mūsu jūrnieki varēs nodot tālāk saviem kolēģiem,» atzina Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs Viesturs Silenieks. Ne mazāk svarīgs ir arī apstāklis, ka Latvija kā vadošā valsts šajā uzdevumā ir pierādījusi savas spējas pildīt tik sarežģītus un atbildīgus uzdevumus. «Mūsu partneri tagad zina, ka mums var uzticēties. Viņiem ir pārliecība, ka mums uzticēto mēs paveicam, turklāt nevis vienkārši paveicam, bet izdarām to ļoti labi.»

«Virsaša» komandas paveiktais ir vēl viens apliecinājums tam, ka Latvija un tās Jūras spēki ir pilntiesīgi NATO saimes, komandas un ģimenes locekļi ar augstu atbildības izjūtu un spējam veikt uzticētos uzdevumus. «Esmu pārliecināts, ka nereti mēs esam arī labāki par partnervalstīm. Mēs noteikti neesam tehniski vislabāk un modernāk ekipētie, taču mūsu Jūras spēki uz savu misiju vienmēr ieradīsies laikā un paveiks to atbilstoši visaugstākajiem standartiem. Mūsējie nekad nepateiks — šoreiz mēs diemžēl nevaram, un ieradīsies pēc trim mēnešiem. Tas pierāda un apliecina, ka mūsu kaujas gatavība arī ir visaugstākajā līmenī,» uzsvēra V. Silenieks. Viņš arī atzina, ka Aizsardzības ministrija

jau ir saņēmusi vairākus neoficiālus atzinības apliecinājumus par «Virsaša» komandas sniegumu. «Ir bijušas mutiskas atsauksmes, ka mūsējie ir tikuši galā vienkārši izcili, un tām noteikti sekos arī oficiālas, rakstiskas. Un tas ir liels gandarījums mums visiem — mēs atgriežamies mājās, nevis vienkārši nostrādājuši savu darba maiņu, bet ar atzinību un prieku par padarīto — līdzīgi kā sportiski, kuri brauc mājup no olimpiādes ar medaļām.»

Pārmeklētas 100 kvadrātjūdzes

«Pēdējo gadu laikā Latvijas Jūras spēki ir ievērojami attīstījuši tieši pretmīnu karadarbības spējas gan profesionālajā, gan izglītības jomā. Faktiski esam tādā pašā līmenī kā mūsu partneri, piemēram, vācieši vai beļģi. Mēs esam pierādījuši, ka varam koordinēt, vadīt un komandēt arī šādā atbildības līmenī,» norādīja līdzšinējais NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas komandieris komandleitinants Gvido Ļaudups.

Dežūrā aizvadītais pusgads aizritējis diezgan raiti. «Sākumā likās, ka tie seši mēneši būs ļoti gari, bet vienā brīdī laiks sāka tā skriet, ka nespējām vairs isti izsekot līdz, likās, ka mājas jau ir pavisam tuvu,» stāstīja G. Ļaudups. Dežūras laikā kuģis piedalījies divās lielās mācībās — «Norden Coast» Baltijas jūrā un «Join Warrior» Lielbritānijas ūdeņos, kā arī četrās nesprāgušas municijas un mīnu meklēšanas operācijās, no kurām viena aizvadītā gada augustā notika arī Latvijas piekrastē — «Open Spirit». Lielākoties strādāts Baltijas un Ziemeļjūras ūdeņos,

nedaudz arī Atlantijas okeānā un Īrijas jūrā. Dežūras laikā būs 16 ostu vizītēs Igaunijā, Somijā, Zviedrijā, Dānijā, Lielbritānijā, Vācijā, Nīderlandē, Francijā un Polijā.

«Kopā pārmeklējam vairāk nekā 100 kvadrātjūdzes jūrā, atradām un iznīcinājām vairāk nekā 30 nesprāgušas mīnas un lādījumus no Pirmā un Otrā pasaules kara laika,» stāstīja G. Ļaudups. Dežūras laikā kopā strādājuši sešu dažādu nāciju sūtītie kuģi, nokuļojot vairāk nekā 8000 jūras jūdžu un identificējot vairāk nekā 700 zemūdens objektus.

Būtu gatavi braukt atkal

Arī komandleitinants Gvido Ļaudups ir saņēmis atzinīgus vārdus par savu un kolēģu darbu. «Protams, arī partnervalstis sūta ļoti labi sagatavotas un profesionālas kuģu komandas un komandierus dalībai šajā NATO kuģu grupā. Vēl dežūras laikā, tiekoties ar kuģu komandieriem no citām valstīm, mēs daudzkārt tikām atzinīgi novērtēti kā NATO kuģu grupas štābs. Un jāatzīst, ka šis atzinīgais novērtējums netika izteikts par kādu vienu konkrētu operācijas epizodi, bet gan par visu operācijas vadību kopumā.»

Gatavošanās tika uzsākta krietni pirms pašas operācijas. «Laikā, kad es vēl biju «Virsaiša» komandieris, izvēloties personālu, mums jau bija jādomā par personālsastāva papildu apmācību, lai varētu sekmīgi pildīt jaunos uzdevumus. Arī pats kuģis bija atbilstoši tehniski jāsagatavo — būt prom no mājām veselu pusgadu nav joka lieta, tas nozīmē, ka arī tā sauktā tuvā apgāde nav pieejama. Līdz ar to nopietni jādomā par kuģa tehniskajām iespējām, un nepieciešamības gadījumā tās jāpielāgo, lai varētu izpildīt noteiktos NATO uzdevumus. Taču viss bija kārtībā, un galvenais — uzdevumu esam izpildījuši un veiksmīgi atgriezušies mājās,» secināja G. Ļaudups.

Runājot par izaicinājumiem kuģojuma laikā, G. Ļaudups atzīst, ka vislielākās bažas un rūpes sagādājis pats misijas sākums. «Tā jau laikam ir pirms katra liela darba. Vispirms jāsaprot, kas notiek, kas jā dara un kā to vispār paveikt. Sākot dežūru, mēs gandrīz uzreiz tikām iemesti diezgan lielās mācībās «Norden Coast», kur mūsu pakļautībā bija ne tikai NATO kuģu grupa, bet vēl divas kuģu grupas — pavisam kopā 15 kuģi. Tas noteikti bija liels izaicinājums gan man, gan komandai, bet vienlaikus tas arī deva lielu rādījumu un pieredzi. Iepriekš ar tāda līmeņa uzdevumiem mēs vēl nebijām saskārušies.»

Atbildot uz jautājumu, vai būtu gatavs vēlreiz uzņemties šādu misiju, G. Ļaudups daudz nedomā: «Derētu nedaudz atvilkt elpu, un tad, protams, varētu vēlreiz!»

Mūsu jūrniki atbilst visaugstākajiem standartiem

Jūras spēki sagatavošanās darbus, lai varētu nosūtīt «Virsaiti» šajā misijā, sākuši jau pirms trim gadiem, paskaidro Jūras spēku komandieris flotiles admirālis Ingus Vizulis. Īpaša uzmanība pievērsta kuģa tehniskajam stāvoklim un sakaru līdzekļiem. «Protams, mēs rūpīgi gatavojām arī speciālistus, kas nodrošināja štāba un

vadības grupas darbu — galu galā tieši uz viņiem gulās vislielākā atbildība par uzdevuma sekmīgu izpildi.»

Aizvadītā dežūra ir devusi nenovērtējamu pieredzi visiem tajā iesaistītajiem. Ieguvēji noteikti ir gan «Virsaiša» apkalpe, kuras darbs atbalstīja un nodrošināja sekmīgu NATO kuģu grupas štāba darbību, gan arī pats štābs, kas pamatā tika komplektēts no Latvijas Jūras spēku virsniekiem. «Es teiktu, ka viņu iegūtā pieredze ir pat vēl lielāka — tā ir vienreizēja iespēja vadīt vairāku valstu kuģu grupu. Viena lieta, ja tu piedalies mācībās vai dežūrā kā dalībnieks, bet pavisam cita, ja vadība ir uzticēta tev. Pēdējā gadījumā mēs savā ziņā pārkāpjām psiholoģisko barjeru, iegūstam pārliecību, ka mēs to varam paveikt. Un, spriežot pēc saņemtajām atsauksmēm no NATO vadības puses, tagad mēs esam pārliecināti, ka spējam to ļoti labā līmenī,» atzina I. Vizulis.

Oficiālās atzinības vēstules par aizvadīto dežūru gan vēl nav saņemtas, taču neoficiāli saņemtie atzinības vārdi ļauj secināt — Latvijas karavīru labā slava ir vienlīdz attiecināma arī uz jūrnikiem. «Nereti mēs runājam par to, ka Latvijas karavīri tiek augstu novērtēti, un parasti to lielākoties saista ar Sauszemes spēkiem. Šī dežūra skaidri parāda, ka arī Jūras spēkos dien visaugstākajam standartam atbilstoši karavīri. Protams, mēs to zinājām arī līdz šim,» uzsvēra Jūras spēku komandieris flotiles admirālis I. Vizulis. ■

APGŪST MUNICIJAS SPECIĀLISTA KURSU AMERIKĀ

Džoanna Eglīte

Foto — Gatis Dieziņš un no J. Mikulko personiskā arhīva.

Virsleitnante Jevgēnija Mikulko, Nacionālo bruņoto spēku Nodrošinājuma pavēlniecības štāba Apgādes pārvaldes Apbruņojuma nodrošinājuma daļas virsniece, vienīgā no Latvijas bruņojuma speciālistiem ir beigusi Municijas speciālista kursu Municijas un elektronikas skolā Amerikas Savienotajās Valstīs, Virdžīnijas štatā.

Mācības ilga deviņas nedēļas un noslēdzās pagājušā gada decembrī. Jevgēnija augstu vērtē iegūtās zināšanas, norādot, ka gandrīz visi bruņojuma speciālisti Latvijā darbam nepieciešamo apguvuši pašmācības un pieredzes ceļā.

— **Kā radās šāda iespēja mācīties Municijas un elektronikas skolā?**

— Pagājušajā gadā pirmo reizi ASV Municijas un elektronikas skola aicināja pārstāvi no Latvijas bruņotajiem spēkiem apgūt municijas speciālista kursu. Mans priekšnieks Apgādes pārvaldes Apbruņojuma nodrošinājuma daļā kapteinis Deniss Krasņanskis ir apguvis «Fort Lee», Virdžīnijas štatā, kapteiņa kursu. Viņam bija priekšstats par to, cik vērtīgas zināšanas un pieredze mācības šajā štatā var sniegt. Izsverot manu pieredzi un angļu valodas prasmi, viņš šo iespēju piedāvāja man. Ar interesi piekritu. Pirms došanās mācīties Latvijā bija jānokārto angļu valodas tests. Pēc formalitāšu izpildes pērnā gada 25. septembrī devos ceļā uz Ameriku.

Pēc ierašanās mani gaidīja divi pārbaudījumi, kuru mērķis bija atsijāt kursa līmenim neatbilstošus karavīrus. Divas nedēļas pēc ierašanās Amerikā visiem kursantiem bija jānokārto fiziskās sagatavotības tests pilnā ekipējumā (bruņuvēstē ar plāksnēm, soma, ķivere u.c.), bet mācību sākumā — angļu valodas tests. Abi bija grūti. Uzzinot par fiziskās sagatavotības testu, ik pārdienas

sāku apmeklēt sporta zāli, lai stundu skrietu pilnā ekipējumā pa skrejceļu. Esmu ļabā fiziskā formā, tomēr pilns ekipējums — aptuveni 30 papildu kilogrami — nebija gluži tas, kā biju trenējusies iepriekš. Regulāru skriešanu pilnā ekipējumā turpināju deviņu nedēļu garumā, kamēr mācījās municijas skolā.

Otrs pārbaudījums — angļu valodas tests — bija izaicinājums eiropieša zināšanām šajā valodā. Testā bija gan amerikāņu slengs, gan specifiski lietoti izteiksmes veidi. Pirmajā brīdī sēdēju un skatījos testa lapā, atskāršot, ka saprotu katru ceturto vārdu. Uz skolu brauc mācīties amerikāņu karavīri no visa kontinenta un ārvalstu studenti no citu valstu armijām, bet prasības visiem ir vienas — ja nenokārto kādu no pārbaudījumiem, tev vēl ir otra iespēja. Ja netiec galā arī nākamajā reizē, tevi no kursa atskaita, vienalga, cik tālu esi lidojis un cik par kursu samaksāts. Nebija pieļaujama arī slimošana. Arī šajā ziņā — ja kurš pārsniedza noteiktu dienu normu, viņu atskaitīja. Prasības lika just lielu atbildību pret to, ko darām, un tas bija raksturīgi visā kursa laikā.

— **Acīmredzot jūs pirmos divus pārbaudījumus nokārtojāt un nesaslimāt?**

— Jā, esmu arī godam kursu beigusi, turklāt kā vienīgā sievietē — virsniece skolas pastāvēšanas vēsturē. Šīs mācības Amerikā paredzētas ierindas karavīriem — pamatā 19—20 gadu veciem puisiem. Ik pēc nedēļas sākas jauns kurss. Tie vienmēr ir pilni. Grupu veido 24 cilvēki, ir viens instruktors un divi palīgi. Amerikā ir milzīga, viņiem ir ļoti liela armija un atbilstošs pieprasījums pēc bruņojuma speciālistiem. Latvijā katrā vienībā esam daži bruņojuma speciālisti. Nodrošinājuma pavēlniecības štābā, kur strādāju, ir citi mērogi. Tomēr zināšanas ir universālas un izmantojamas arī Latvijā.

— **Kā noritēja mācības, un ko apgūvāt tik daudzu nedēļu laikā?**

— Šis kurss ir veidots no moduļiem. Pirmajā nedēļā apgūvām municijas veidus. Arī Latvijā ir līdzīgs nedēļu ilgs kurss Nesprāgušās municijas neitralizācijas skolā. Tomēr ir būtiska atšķirība — amerikāņu tehniskais nodrošinājums ir izcils. Visu, par ko tika runāts teorijā, blakus telpā varējām apskatīt un aptaustīt praktiski. Turklāt pasniedzēji sāk no pašiem pamatiem un pakāpeniski virzās uz arvien sarežģītākiem un specifiskākiem jautājumiem. Tā ir pasakaina pieredze karavīram, kurš tikko sācis darbu bruņojuma jomā, bet ne mazāk vērtīga arī pieredzējušam speciālistam. Moduļa noslēgumā kārtojām teorētisku un praktisku pārbaudes darbu par apgūto.

Otrs modulis bija veltīts sprāgstvielām. Arī tas apvienoja gan teorētisku, gan praktisku zināšanu apguvi. Lekciju telpā pārrunāto pārbaudījām poligonā. Gatavojot sprāgstvielas, izmantojām ļoti nelielu daudzumu izejmateriālu, un tomēr ar to pietiktu, lai sprādziena brīdī paliktu bez pirkstiem. Kursanti, protams, nervozēja.

Savukārt pasniedzēji prasmīgi mazināja šo spriedzi. Nevienam brīdi nepārmēta, respektēja, ja karavīri godīgi atzinās savās bailēs. Pavirzīja nost no sprāgstvielas gatavošanas, ja kādam trīcēja rokas. Mūs mācīja — strādājot ar sprāgstvielām, jābūt mierīgam. Pasniedzēji šo mieru panāca gan ar savu līdzsvaroto un labvēlīgo attieksmi, gan ar kādu joku vai uzmundrinājumu, gan mazliet pārslēdzot kursantu uzmanību uz ko citu, ja kāds bija pārāk uztraucies. Tas patiesi ļoti palīdzēja, jo, gatavojot sprāgstvielu, apzināties bīstamību ir diezgan satraucoši. Arī šī moduļa noslēgumā kārtojām praktisko un teorētisko pārbaudījumu.

— Un nākamās septiņas nedēļas pagāja poligonā? Ko jūs tur mācījāties?

— Jā, septiņas nedēļas bez brīvdienām pavadījām poligonā neatkarīgi no laikapstākļiem (un tie brīžiem bija ļoti nežēlīgi) — no plkst. 8.00 līdz 17.00. Mācījāmies visu, kas reālos apstākļos, arī starptautiskās operācijas rajonā, jāprot munīcijas speciālistam. Apguvām munīcijas inventarizāciju. To, kā notiek tās izsniegšana un saņemšana. Dokumentu apriti. Munīcijas šķirošanu. ASV armijā ikviens mazākais bojājums — rūsa vai rievā — ir iemesls šo vienību atsūtīt. Ko ar to darīs tālāk — lemj munīcijas apskates grupa. Mums Latvijā nav šāda strikta protokola — paši vērtējam munīciju un lemjam, ko ar to darīt.

Mācījāmies kārtot munīciju uz paletēm iekraušanai konteineros. Stigojām kravas. Apguvām prasmi braukt un strādāt (iekraut un izkraut munīcijas paletes) ar dažādas tonnāžas pacelājiem. Masīvākais pacelājs svēra 10 tonnas. Šo pieredzi apgūst visi kursanti, jo tiek uzsvērts, ka neatkarīgi no tā, kāda ir tava dienesta pakāpe vai pienākumi, katram speciālistam jābūt vismaz pamatprasmēm ikvienā procesā, kas saistīts ar munīciju. Amerikā šo kursu neapgūst virsnieki, tomēr ir ļoti vērtīgi, ja arī virsnieks izprot, ko no saviem karavīriem prasa.

Pēdējā nedēļā mācījāmies sagatavot un kravas tiklā nostiprināt kravu iekraušanai lidojumā esošā helikopterā. Tas ir fiziski grūts process. Helikopters rada spēcīgu gaisa plūsmu. Ir jāzina, kā tam pieiet un kā attālināties. Iesākumā apgūvām iemaņas uz helikoptera mulāžas, bet noslēgumā katrs āķējam kravu pa istam — kustībā esošam helikopteram.

— Vai kursa noslēgumā bija vēl kādi pārbaudījumi?

— Jā, kā ierasts šajā kursā — teorētiskā un praktiskā daļa. Praktiskajā daļā mūs sadalīja astoņu cilvēku grupās un katrai iedeva savu uzdevumu, ar ko bija jātiek galā dienas laikā. Teorētiskā daļa vairāk pārbaudīja to, cik kursa beidzējs spēj orientēties plašā informācijas klāstā, atrodot nepieciešamo starp neskaitāmām rokasgrāmatām un publikācijām.

— Kāds ir ieguvums no šī kursa? Ko jūsu zināšanas un pieredze var dot?

— Apziņos, ka Amerikas Savienotajām Valstīm ir gluži citi resursi, iespējas un vajadzības, bet kurss māca ideālo modeli darbam munīcijas jomā. Ņemot vērā, cik daudz darījumu pārbaudījumu praksē poligonā, ir gūta ļoti reāla pieredze, kura ļauj izšķirt, kas mums Latvijas apstākļos derētu un kas ne. Šīs zināšanas var ļoti noderēt lēmumu pieņemšanā. Ja turpmāk būs vairāk speciālistu ar šādām bāzes zināšanām, mums kopā būs vieglāk virzīt munīcijas apgādes jomu pārdomātākā attīstībā. Savukārt Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem tas būtu nepārprotams ieguvums. ■

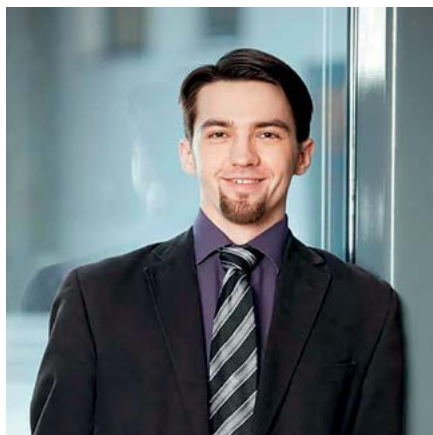
TERORISMA CĒLOŅI: MĪTI UN REALITĀTE

Mārtiņš Hiršs,

LNAA Drošības un stratēģiskās pētniecības
centra pētnieks.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Par terorismu ir izplatīti daudzi mīti, stereotipi un aizspriedumi. Imigrāciju un islāmu, bezdarbu un psiholoģiskas problēmas bieži vien Latvijā un citur Eiropā nepatiesi dēvē par terorisma cēloņiem. Bieži var dzirdēt apgalvojumus, ka teroristi veic uzbrukumus, jo it kā ienīst mūsu demokrātiskās brīvības un tiesības. Tomēr terorisms ir komplekss fenomens, kurš rodas dažādu, sarežģītu faktoru mijiedarbībā. Šādi vienkāršoti skaidrojumi novērš uzmanību no reālajiem terorisma cēloņiem — «Islāma valsts» internetā izplatītajām džihādisma idejām, aizvainojumu pret rietumvalstu ārpolitiku Tuvajos Austrumos un citiem.

Apkopojot datus par terorismu pēdējās desmitgadēs, pieaugošai imigrācijai nav korelācijas ar pieaugošu terora aktu daudzumu.¹ Imigrantu veikti terora akti ir ļoti reti izņēmumi kopējā terorisma statistikā. Piemēram, 2015. gadā Eiropā ieradās aptuveni miljons bēgļu, no kuriem tikai 26 bija kaut kāda saistība ar terorismu, tātad tikai 0,003% no visiem bēgļiem.² Lielākā daļa no cilvēkiem, kuri kopš 2001. gada 11. septembra teroraktiem ASV un Eiropā ir veikuši ar džihādismu saistītus terora aktus, ir vietējās sabiedrības integrējušies cilvēki. Būtiski, ka tie nav nedz bēgļi, nedz arī nesen imigrējuši cilvēki, bet gan Eiropā vai ASV dzimuši vai

gaļu desmitiem Rietumos dzīvojoši cilvēki. Piemēram, ASV 85% ar džihādismu saistītu terora aktu veicēju ir dzimuši ASV. Tikai 15% ir bez legāla ilgtermiņa uzturēšanās statusa, no tiem 1% terora aktu veicēju ir bijuši nelegālie imigranti, 4% — bēgļi vai patvēruma meklētāji.³

Imigranti var būt salīdzinoši atvērtāki radikalizācijai ilgtermiņā, jo, ļoti iespējams, pēc imigrācijas daudzi no viņiem nonāks marginalizētā situācijā ar grūtībām atrast dzīves vietu, darbu, iekļauties Rietumu sabiedrībā. Tieši sociālā atstumtība un diskriminācija, ar ko imigrantiem un viņu bērniem ir lielāka iespēja saskarties, padara dažus individuus no šīs grupas ilgtermiņā atvērtākus terorismam. Tomēr viņu radikalizācijas procesu ietekmē arī Rietumu sabiedrības daļas nevēlēšanās uzņemt imigrantus un pret viņiem vērsti aizspriedumi, rasisms un vardarbība.⁴ Protams, imigrantus ir nepieciešams pakļaut drošības pārbaudēm, lai novērstu potenciālos riskus, bet terorisms būtu problēma Eiropā pat bez imigrācijas. Atsevišķi džihāda teroristi var izmantot bēgļu plūsmu iecelšanai ES vai ASV, tomēr tas ir mīts, ka bēgļu un imigrantu pieplūdums automātiski novedīs pie terorisma.

Tieši tāpat arī islāms nav viennozīmīgi saistīts ar džihāda terorismu. Islāms un tā 1,8 miljardi sekotāju nav vienota un homogēna grupa. Pastāv dažādas islāma interpretācijas, tai skaitā pavisam liberālas un saderīgas ar cilvēktiesībām. Musulmaņi ir dažādi, tāpat kā kristieši vai jebkura cita reliģiska grupa. Ir ļoti konservatīvas, autoritāras musulmaņu valstis kā Saūda Arābija, bet ir arī demokrātiskas, piemēram, Malaizija, Indonēzija un Tunisija. Viss islāms nav cieši saistīts ar džihādismu ideoloģiju, bet tieši salafisms — specifisks, konservatīvs islāma novirziens, kura islāma interpretācija atšķiras no lielākās daļas musulmaņu islāma interpretācijas. Šis konservatīvais islāma novirziens vēlas atgriezties pie islāma pirmsākumiem: sekot pravieša Muhameda vārdiem un darbiem, pakļaut dzīvi īpaši konservatīvai Korāna un šariāta likumu interpretācijai.⁵ Tomēr arī pats salafisms nav amorfa, viendabīga islāma interpretācija. Salafisms ietver dažādus novirzienus. Lai gan lielākā

daļa džihādismu pieder salafisma islāma novirzienam, ne visi salafisti ir džihādisti. Precīzāk būtu teikt, ka daudzi džihādisti pievēršas salafismam. Turklāt visvairāk no džihāda terorisma cieš tieši paši musulmaņi, jo vislielākais terorisma upuru skaits ir musulmaņu valstīs: Irākā, Nigērijā, Afganistānā, Pakistānā un Sīrijā. Savā ziņā var teikt, ka musulmaņu sabiedrības un islāms atrodas kara stāvoklī ar džihādismu daudz lielākā mērā nekā rietumvalstīs.

Lai gan džihādisti izmanto islāmu savās runās un propagandā, radikalizācija nav obligāti saistīta ar reliģiozitāti. Ir ļoti reliģiozi musulmaņi, kuriem nav saistības ar terorismu, un var būt absolūti nereliģiozi džihādisti, kurus motivē, piemēram, ASV iejaukšanās Tuvajos Austrumos. Džihādisms ir politiska alternatīva Rietumu kapitālismam, Rietumu ārpolitikai Tuvajos Austrumos un globalizācijai. Džihādisma sekotājiem nav jābūt īpaši reliģiskiem vai vispār reliģiskiem, lai piekristu minētajām idejām. Piemēram, viens no 11. septembra uzbrukumu plānotājiem un ideologiem Hālidš Šaihs Muhammads nebija īpaši reliģiozs. Viņš vēlējās sodīt ASV par tās atbalstu Izraēlai.⁶ Bieži vien teroristi iepriekš ir dzīvojuši izteikti sekulāru dzīvi, nav bijuši iesaistīti tradicionālajās vietējās musulmaņu kopienās līdz brīdim, kad sasaistījušies ar džihādisma idejām, un tikai pēc tam pārgājuši islāmticībā vai arī no jauna atklājuši sev šo reliģiju.⁷ Nenoliedzami, ka musulmaņu veikto terora aktu skaits rietumvalstīs pēdējos gados ir pieaudzis, tomēr tam cēloņi vairāk ir politiskā nestabilitāte Tuvajos Austrumos, «Islāma valsts» nostiprināšanās un tās ieguldītie resursi džihādisma propagandā internetā, nevis imigrācija vai islāms.

Skatoties uz vērtībām, kas piemīt teroristiem, bieži teroristu organizācijas uzrunā cilvēkus, kurus atbaida liberālas idejas, jo viņi jūt nostalgiju pēc pagātnes, atbalsta tradīciju uzturēšanu, kārtību un hierarhiju sabiedrībā, kā arī iestājas par izteiktu, nemainīgu identitāti. Teroristiskās ideoloģijas uzrunā šādus cilvēkus, kritizējot morālo pagrimumu, aizstāvēt seksuālu un sociālu konservatīvismu, kā arī kritizējot liberālās demokrātijas normas, kas tiek atspoguļotas kā pretīgas,

pastāvošo vai pareizo kārtību iznīcinot. Teroristi cenšas atspoguļot sevi vai kopienai, kuru tie aizstāv kā morāli pārāku par visiem citiem. Vienlaikus šīs organizācijas piedāvā skaidru, konservatīvu pasaules skatījumu ar skaidru hierarhiju un sociālo kārtību, kas ir vērsta pret izmaiņām un parasti balstīta mītiskā vēsturē.⁸ Šo ideju iedvesmoti, teroristi bieži cenšas cīnīties pret viņu uztverē dekadentas modernitātes pazemojumu, no kuras jūtas atstumti. Viņi var uztvert sevi kā varoņus, kuri aizstāv pareizo pasaules kārtību.

Vēl vairāk, terorisms ir atšķirīgs no parastas noziedzības. Teroristu vidū ir sastopama neproporcionāli augsta nelielu noziegumu vēsture, kam sekojusi džihādisma radikalizācija cietumā.⁹ Tomēr, lai gan daudzi teroristi ir bijuši policijas rezdeslokā jau iepriekš, terorisms ir fundamentāli atšķirīgs no parastas noziedzības. Piemēram, parasti ģimene vai bērni mazina noziedzības potenciālu indivīdiem. Tomēr teroristu vidū ir salīdzinoši daudz precētu teroristu. Par atšķirību starp teroristiem un noziedzniekiem liecina arī tas, ka iepriekšēja militāra pieredze parasti samazina noziedzīgas tendences indivīdos, tomēr terorisma gadījumā iepriekšēja militāra pieredze palielina iespēju, ka indivīds pievienosies teroristu organizācijai. Šīs atšķirības no parastas noziedzības var tikt skaidrotas ar to, ka daudzi teroristi sevi uztver kā altruistus, kuri caur teroraktu dara pakalpojumu citiem: cīnās, aizstāvēt citus, kuri ir cietuši, piemēram, palestīniešus.¹⁰ Altruisms — vēlme aizstāvēt citus, palīdzēt kādai kopienai, valstij, kas ir tuvāka karavīru, nevis noziedznieku motivācijai nogalināt, — var būt viena no teroristu motivācijām veikt terora aktus.

Bezdarbs un psiholoģiskas problēmas arī nav terorisma cēloņi. Bezdarbs bieži ir saistīts ar noziedzību, bet nav tiešu pierādījumu, ka bezdarbs ir saistīts arī ar terorismu. Teroristi parasti nenāk no sabiedrības zemākajiem slāņiem, bet gan no izglītotajiem slāņiem ar salīdzinoši labākiem sociālekonomiskajiem apstākļiem. Tomēr pastāv saikne starp terorismu un relatīvu trūkumu. Ja cilvēks jūtas mazāk turīgs par citiem vai arī jūtas, ka ar viņa izglītību vai statusu viņam būtu jābūt turīgākam — tas var motivēt pievienoties teroristu organizācijām.¹¹ Pievēršoties teroristu psiholoģiskajam profilam, nepastāv korelācija, ka teroristi būtu ar lielākām psiholoģiskām problēmām nekā vidusmēra sabiedrība.¹² Aptuveni vienam no desmit teroristiem ir psiholoģiska rakstura problēmas.

Vairākums teroristu nav psihiski slimi, viņiem nav daudz kopīga ar pašnāvniekiem, bieži vien viņi ir pavisam normāli sabiedrības locekļi. Tomēr psiholoģiska trauma, it īpaši tuva cilvēka zaudēšana, var būt kā spēcīgs motivējošs faktors terorakta veikšanai.¹³ Tas ir mīts, ka teroristi būtu psiholoģiski slimi vai ka terorisms rodas tikai sliktu dzīves apstākļu rezultātā.

Šis ir tikai neliels ieskats terorisma cēloņos un mītos par terorisma cēloņiem — tie ir daudz plašāki un sarežģītāki. Terorisma cēloņus ir svarīgi izprast, tomēr vienlaikus lielākā daļā indivīdu, kuri sakaras ar cēloņiem, kas saistīti ar terorismu, nekļūst par teroristiem. Daudzi no tiem, kuri nesakaras, — kļūst. Tādēļ šādiem cēloņu uzskaitījumiem būtu jāpieiet piesardzīgi. ■

¹ *Global Terrorism Index 2016*. (2016). Institute for Economics & Peace. 70. lpp.

² Mullins, S. (2016). *Terrorism and Mass Migration*. per Concordiam. Vol 7 Issue 1. 26. lpp.

³ *In Depth Terrorism in America After 9/11*. (n.d.) New America.

No: <https://www.newamerica.org/in-depth/terrorism-in-america/who-are-terrorists/>.

⁴ (Paulussen, Nijman, Lismont, 2017, 22.) (LaFree, Ackerman, 2009, 350.; Bergen, 2017, 283.). (Roy, 2017).

⁵ March, A., F. (2015). *Political Islam: Theory*. Annu. Rev. Polit. Sci. Vol. 18. 104. lpp.

⁶ Sadowski, Y. (2006). *Political Islam: Asking the Wrong Questions?* Annu. Rev. Polit. Sci. Vol. 9. 215. lpp.

⁷ Roy, O., (13 April 2017). *Who are the new Jihadis?* The Guardian.

No: <https://www.theguardian.com/news/2017/apr/13/who-are-the-new-jihadis>.

⁸ Gambetta, D., Hertog, S. (2016). *Engineers of Jihad: The Curious Connection Between Violent Extremism and Education*. Princeton University Press. 162.—163., 165. lpp.

⁹ Roy, O., (13 April 2017). *Who are the new Jihadis?* The Guardian.

No: <https://www.theguardian.com/news/2017/apr/13/who-are-the-new-jihadis>.

¹⁰ LaFree, G., Ackerman G. (2009). *The Empirical Study of Terrorism: Social and Legal Research*. Annu. Rev. Law Soc. Sci. Vol. 5. 350., 354. lpp.

¹¹ *Ibid.* 352.—353. lpp.

¹² *Ibid.* 349. lpp.

¹³ Bergen, P. (2017). *United States of Jihad: Who are America's Homegrown Terrorists and How Do We Stop Them?* Broadway Books. 283. lpp.

1989. gada 15. februārī PSRS karaspēks tika izvests no Afganistānas, un šajā dienā piemin kritušos Afganistānas karā un citos militārajos konfliktos, kuros bijušās PSRS armijas sastāvā tika iesaistīti Latvijas iedzīvotāji.

Afganistānas karā, kas ilga no 1979. līdz 1989. gadam, no Latvijas PSRS armijas rindās tika iesaistīti 3640 karavīri. No tiem dzīvību zaudēja 63 cilvēki, viens pazuda bez vēsts, bet 177 karavīri ievainojumu dēļ kļuva invalīdi.

Rīgā piemiņas vieta Afganistānas kara dalībniekiem atrodas Klusajā dārzā. Tās atklāšana notika 2014. gadā. Pieminekļa idejas autors ir Afganistānas kara veterāns, Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku rezerves majors Gunārs Rusiņš, akmeņkalis — Artis Leončiks. Pieminekļa priekšā uz neliela postamenta novietota granīta plāksne atvērtas grāmatas veidā, kurā iekalti kritušo karavīru vārdi un dzīves dati.

Sagatavojusi **Līga Lakuča**.

Foto — Gatis Dieziņš.

ĒNU DIENAS TRADĪCIJAS

14. februārī jaunieši no visas Latvijas Ēnu dienā viesojās arī Aizsardzības ministrijā, nozares iestādēs un Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vienībās.

PIEREDZE UN PIEDZĪVOJUMS JAUNSARGIEM

Ēnu dienā četri jaunsargi — Roberts Kokins no Raunas vidusskolas, Laura Skudra no Priekuļu vidusskolas, Reilijs Davidoviča no Rojas vidusskolas un Alise Sjakste no Nautrēnu vidusskolas — viesojās Jaunsardzes un informācijas centrā (JIC) un ēnoja direktoru pulkvežleitnantu Aivi Mirbahu un Jaunsardzes departamenta (JD) 4. novada nodaļas vadītāju Andi Ābeliti.

«Ēnas» piedalījās JIC direktora sanāksmē Plānošanas un organizācijas departamenta struktūrvienību vadītājiem, kurā tika apspriesti iestādes aktuālākie uzdevumi. Pēc tam jaunsargi iepazinās ar darba telpām, to izvietojumu, veicot improvizētu orientēšanās uzdevumu.

Jaunieši varēja pārliecināties, ka vispirms, lai kļūtu par vadītāju, ir jāapgūst ne mazumu praktisku iemaņu, tādēļ «ēnām» tika dota iespēja pamēģināt praktisko šaušanu ar «Airsoft» ieročiem telpās.

Kopā ar direktoru «ēnas» devās uz Valsts heraldikas komisiju, kur piedalījās sanāksmē par jaunu Jaunsardzes apbalvojumu izveidi, savukārt 4. novada nodaļas vadītājs savas «ēnas» iepazīstināja ar darba plānošanas procesu Jaunsardzē.

Jaunieši atzina, ka Ēnu diena bija interesanta, piepildīta un aizraujoša.

«Es ēnoju JIC direktoru A. Mirbahu, un man bija iespēja redzēt direktora pienākumus no otras puses, padziļināti. Redzēt, kā tiek organizēts un plānots darbs iestādē, vadīti procesi. No rīta man bija iespēja būt klāt plānošanas sanāksmē, kur tika plānots teju viss — sākot no nākamās dienas uzdevumiem līdz pat tādām, kas notiks tikai vēl pēc gada! Bija interesanti uzzināt, kādi ir JIC darbinieku ikdienas pienākumi un veicamie uzdevumi.

Pēc tam sekoja aktīvā dienas daļa — orientēšanās pa JIC un Aizsardzības ministrijas telpām un «Airsoft» spēle telpās.

Valsts heraldikas komisijā Rīgas pili mums bija iespēja būt pirmajiem, kas redzēja Jaunsardzes apbalvojumu izveides pamatā — vēsturisku mirkli — jaunu apbalvojumu izstrādes procesu.

Mana Ēnu diena, ēnojot direktoru A. Mirbahu, tika pavadīta izcili!» novērtē jaunsargs R. Kokins.

Savukārt jaunsardze A. Sjakste, kas ēnoja JD 4. novada nodaļas vadītāju, atzīst:

«Šī diena bija jaunu iespaidu gūšana, no cita skatpunkta. Uzzināju, kā tiek organizētas un apstiprinātas mūsu nometnes un pasākumi. Ieguvu daudz vērtīgas informācijas un padomus, kuri man noderēs nākotnē.

Ļoti patika šaušana ar airsoftu, arī redzēt, kā notiek sapulces. Saprātu to, ka novadu nodaļas vadītājiem ir smags darbs.»

Sagatavojusi Vineta Žilinska.

Foto — Normunds Mežiņš.

CITĀDA ĒNU DIENA

Aizkrauklē, turpinot jau pērn aizsākto tradīciju, notika vērienīgs Ēnu dienas pasākums. Zemessardzes 55. kājnieku bataljons sadarbībā ar Aizkraukles novada pašvaldību un novada skolām, kā arī Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu, Valsts policiju un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu organizēja skolēniem un interesentiem paraugdemonstrējumus.

Pēc paraugdemonstrējumiem Aizkraukles novada vidusskolas telpās un pie stadiona visiem interesentiem bija iespēja apskatīt ieroču, tehnikas un ekipējuma izstādi, kā arī uzzināt vairāk par minēto dienestu darba ikdienu.

Paraugdemonstrējumus uzsāka Valsts policijas pārstāvji, kuri stadionā ieradās, skatot automašīnu sirēnām, un dzinās pakal laupītājam. Ar dienesta suņa palīdzību laupītājs tika notverts, un, veicot automašīnas pārmeklēšanu, tika atrasts ierocis. Savukārt ugunsdzēsēji glābēji demonstrēja liesmu dzēšanu, bet pēc tam saņēma izsaukumu uz daudzstāvu namu, par kuru šoreiz kalpoja stadiona prožektoru tornis. Viņiem vajadzēja glābt cietušo, bet ugunsdzēsības izbīdāmās auto kāpnes tik tālu nesniedzās. Cietušais tika iesiets speciālās virvēs un nolaists zemē. Mediķi sniedza viņam pirmo neatliekamo medicīnisko palīdzību. Tā kā cietušā stāvoklis bija ļoti smags, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbinieki izsauca ārstu speciālistu, un vēlāk cietušais tika nogādāts slimnīcā.

Zemessardzes (ZS) 55. kājnieku bataljona zemessargi un profesionālā dienesta karavīri demonstrēja arī slēpni. Tika izspēlēta leģenda par pretinieku kolonnas apturēšanu, lai iegūtu slepenos dokumentus.

ZS 55. kājnieku bataljona komandieris pulkvežleitnants Ingus Manfelds paskaidro, ka šis bija vada līmeņa slēpnis. Svarīgi bija parādīt sagatavošanās posmu un rezultātu. Protams, realitātē tas prasa daudz ilgāku laiku. Iesaistīto dienestu pārstāvji komentēja stadionā notiekošo, tādējādi apmeklētājiem radot izpratni par

JAUNA PIEREDZE

katras profesijas specifiku un darbību secību, kādā tiek veiktas dažādas glābšanas operācijas.

Paraugdemonstrējumus vēroja un izstādē piedalījās vairāki simti skolēnu un interesentu.

Aizkraukles novada vidusskolas skolniecēm Annijai un Amandai paraugdemonstrējumi ļoti patikuši, jo īpaši tas, kā ticis notverts laupītājs un apturēta pretinieku kolonna. Andrejs no Aizkraukles novada vidusskolas atzīst, ka paraugdemonstrējumi bija pamācoši un izglītojoši, jo bija interesanti vērot, kā notiek iesaistīto vienību sadarbība. Bet personīgais izaicinājums viņam bija iziet caur telti, ko pildīja dūmi, kuru bija sagatavojuši zemesargi no 55. kājnieku bataljona.

Savukārt pagājušā gada septembrī Aizkraukles novada vidusskolā notika evakuācijas mācības, kuru mērķis bija trenēt Aizkraukles novada pašvaldības, Valsts policijas, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta, Zemessardzes un NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu vienību sadarbību civilās krīzes situācijā.

*Sagatavojusi **dižkareive Ruta Surovcova**,
ZS 3. Latgales brigādes civilmilitārās sadarbības speciāliste.*

Foto — Armīns Janiks.

Foto — Gatis Dieziņš.

Aizsardzības ministrijas parlamentārā sekretāra Viestura Silenieka un Nacionālo bruņoto spēku komandiera ģenerālleitnanta Leonīda Kalniņa «ēnām» bija iespēja ielūkoties amatpersonu darba ikdienā Aizsardzības ministrijā, kā arī apmeklēt NBS Ādažu militāro bāzi.

MILITĀRĀS PAMATAPMĀCĪBAS KURSS ZS 3. LATGALES BRIGĀDĒ

No 4. līdz 24. februārim Zemessardzes (ZS) 3. Latgales brigādes mācību poligonā «Meža Mackeviči», kas atrodas Vaboles pagastā Daugavpils novadā, un Zemessardzes 34. kaujas atbalsta bataljonā Daugavpilī norisinājās zemessargu Militārās pamatapmācības 1. līmeņa kurss, kurā piedalījās 69 jaunie zemessargi no visiem pieciem ZS 3. Latgales brigādes bataljoniem. Nometnei pievienojās arī zemessargi no ZS 2. Vidzemes brigādes un ZS 4. Kurzemes brigādes.

Militārās pamatapmācības 1. līmeņa kursā zemessargi apguva lauka kaujas iemaņas, kaujas šaušanas pamatprincipus, guva ieskatu topogrāfijā, ierindas apmācībā, kā arī medicīnā, sakaru apmācībā un saistošajos normatīvajos aktos. Zemessargiem bija iespēja uzlabot fizisko sagatavotību un apgūt militāro iemaņu pamatus. Nometnes laikā tika atzīmēta Starptautiskās militārā sporta asociācijas (CISM) dibināšanas 70. gadadiena. Atbalstot CISM moto «Miers un draudzība caur sportu», lai veicinātu aktīvu un veselīgu dzīvesveidu bruņotajos spēkos, jaunie zemessargi vienojās 5 km garā maršā, kuru pievārēja, dziedot dziesmas un uzmundrinot cits citu.

Apmācības kursu organizēja Zemessardzes 3. Latgales brigāde, un to nodrošināja brigādes visu bataljonu instruktori, piesaistot arī instruktorus no ZS 2. Vidzemes brigādes bataljoniem.

Zemessardzes dienestā uzņemto zemessargu pamatapmācība notiek, izmantojot nometnes modeli, proti, zemessargi militārās pamatiemaņas apgūst nepārtrauktā laika posmā. Šāda veida militārās apmācības nometnes ZS 3. Latgales brigādē tiek organizētas kopš 2016. gada.

Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Ainārs Ozoliņš apmeklēja Militārās pamatapmācības nometnes 1. līmeņa kursa svinīgo atklāšanas ceremoniju,

kas notika 8. februārī ZS 34. kaujas atbalsta bataljona teritorijā Daugavpilī. Zemessardzes komandieris savā uzrunā jauniešiem zemessargiem teica:

«Mums ir svarīga ne tikai karavīru, bet arī zemessargu teicama sagatavotība. Vēlos pateikties jums par izrādīto uzticību, lojalitāti un valsts patriotismu. Stāvēt jūsu priekšā un redzot plašo apmeklētību un interesi, esmu drošs, ka godam pārstāvēsiet savu bataljonu un visas Zemessardzes intereses. Zinu, būs grūti, apmācību programma nav viegla, arī gadalaiks jūs nelutina, bet redzu jūsu sejas, ka apņemšanās un motivācija būt šeit trīs nedēļas, ir ļoti augsta. Neapstājieties pie pirmajām grūtībām, soli pa solim turpiniet savu ceļu uz izaugsmi!»

Pēc atklāšanas ceremonijas brigādes ģenerālis Ainārs Ozoliņš noklausījās pamatapmācības programmas prezentāciju, iepazīnās ar pārbaudījumiem, kādus instruktori ir sagatavojuši jauniešiem zemessargiem, kā arī vēroja pamatapmācības nodarbības un tikās ar zemessargiem.

Kursa priekšnieks virsleitnants Dainis Mikanovs stāsta, ka nometne norisinājās

veiksmīgi un zemessargi ir motivēti. Viņš uzsver instruktoru komandas spēcīgo sastāvu — «ar instruktoriem bija viegli sadarboties, jo katrs pārzina savu jomu un uzdevumu, kas jāizpilda».

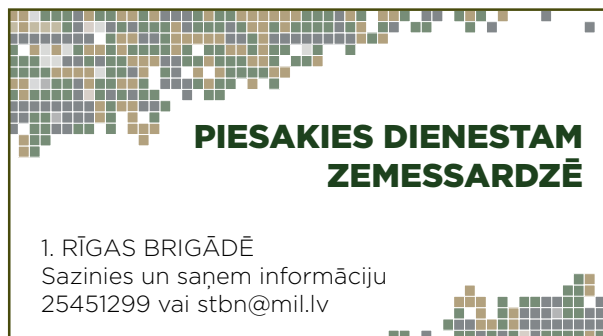
Virsseržants Māris Ezeriņš nometnē pasniedza ierindas mācību, un viņš uzsver, ka svarīgi ir redzēt padarītā darba augļus. «Uz pamatapmācības nometni jaunie zemessargi atnāk bez militārajām iemaņām un zināšanām. Ir patīkami redzēt to rezultātu, ko ir iespējams sasniegt 12 mācību stundās. To, ka pamatapmācības nometnes noslēgumā viņi ir spējīgi soļot ierindā.»

Dalība Zemessardzē, tās rīkotajās nometnēs Latvijas Republikas pilsoņiem dod iespēju iesaistīties valsts aizsardzībā, paplašināt redzesloku un pilnveidoties, apgūstot militārās pamatiemaņas, zināšanas un prasmes.

*Sagatavojusi dižkareive Ruta Surovcova,
ZS 3. Latgales brigādes civilmilitārās
sadarbības speciāliste.*

Foto — virsseržants Jānis Vilkājs.

**ZEMESSARDZES
13. KĀJNIEKU BATALJONS**

**ZEMESSARDZES
17. KAUJAS ATBALSTA BATALJONS**

**ZEMESSARDZES
19. NODROŠINĀJUMA BATALJONS**

**ZEMESSARDZES
53. KĀJNIEKU BATALJONS**

**AIZSARDZĪBAS PRET
MASU IZNĪCINĀŠANAS IEROČIEM ROTA**

**ZEMESSARDZES
STUDENTU KĀJNIEKU BATALJONS**

LATVIJAS UN SOMIJAS SIMTGĀDES PASĀKUMI LIEPĀJĀ

13.02.

Darba vizītē Somijas aizsardzības ministrs Jusi Niniste tikās ar aizsardzības ministru Raimondu Bergmani un piedalījās abu valstu simtgadei veltītajos pasākumos Liepājā.

R. Bergmanis un J. Niniste apmeklēja somu jēgeru svinīgā zvēresta un karoga iesvētīšanas simtgades svinības un piedalījās dievkalpojumā Liepājas Sv. Trīsvienības katedrālē.

Abu valstu aizsardzības ministri Liepājā piedalījās Latvijas Nacionālā arhīva veidotās dokumentāro liecību izstādes «Somu jēgeri Latvijā» atklāšanā koncertzālē «Lielais dzintars». Izstāde iepazīstina ar somu jēgeriem un to gaitām Latvijā, ar Latvijas Republikas un Somijas Republikas tapšanu, atklāj kopīgo un atšķirīgo Somijas un Latvijas valstu veidošanās procesā un sniedz ieskatu jēgeru tradīciju kopšanā mūsdienās.

Latvijas un Somijas aizsardzības ministri apmeklēja arī abu valstu simtgadei veltītu koncertu «Latvija — 100 — Somija», ko Liepājas koncertzālē

«Lielais dzintars» sniedza Nacionālo bruņoto spēku orķestris un Somijas Aizsardzības spēku Gvardes orķestris. Koncertā muzikāli savijās abu valstu stāsti par identitāti, varonīgumu un dzimtenes mīlestību no senatnes līdz mūsdienām. Somijas Aizsardzības spēku Gvardes orķestra izpildījuma skaņēja somu nacionālā romantisma skaņražu un mūsdienu autoru kompozīcijas pūtēju orķestrim. Latvijas Nacionālo bruņoto spēku orķestris izpildīja Sergeja Austra Universa svītu «Vidzeme» pūšaminstrumentu orķestrim. Koncertu noslēdza Emila Dārziņa skaņdarbs «Lauztās priedes» un Žana Sibēliusa «Jēgeru maršs» abu valstu militāro orķestru izpildījumā.

Somija, kas savu valstisko neatkarību pasludināja 1917. gada 6. decembrī, ir viena no kaimiņvalstīm, kas līdzīgi kā Latvija šajos gados svin savu valstiskuma simtgadi. Sagaidot Latvijas un Somijas simtgades, aktualizējas nepieciešamība pētīt vēsturiskos notikumus, kuri vieno mūsu valstis.

Latvijas un Somijas valstu simtgadei veltītos pasākumus Liepājā apmeklēja arī Somijas Sauszemes spēku komandieris ģenerālmajors Petri Hulko.

*Pēc AM preses materiāliem sagatavojuši **Z. Krauze.**
Foto — Gatis Dieziņš.*

SAMARITAN (GLĀBĒJS)

BRUNU TRANSPORTIERIS – AMBULANCE

APKALPE:

2

GARUMS:

5 m

PLATUMS:

2,3 m

AUGSTUMS:

2,4 m

TILTA KLASIFIKĀCIJA:

9 t

MAX ĀTRUMS: 75 km/h (gan uz priekšu, gan atpakaļ)

MOBILITĀTE

NELIELIE IZMĒRI UN MASA NODROŠINA
AUGSTU MOBILITĀTI GANDRĪZ VISĀ
LATVIJAS TERITORIJĀ

TRANSPORTĒŠANA

VIEGLI TRANSPORTĒJAMS
PA SAUSZEMI, JŪRU UN GAISU

KAUJAS SPĒJA

VAR TRANSPORTĒT LĪDZ 4 GUĻOŠUS
IEVAINOTOS NO KAUJAS LAUKA
UZ IEVAINOTO SAVĀKŠANAS PUNKTU

KAUJAS UZDEVUMS

IEVAINOTO EVAKUĀCIJA –
PIRMĀS MEDICĪNISKĀS PALĪDZĪBAS SNIEGŠANA
KAUJAS LAUKĀ UN PERSONĀLA EVAKUĒŠANA
NO KAUJAS LAUKA

SAMSON (VAIROGS)

BRUNOTS TRANSPORTLĪDZEKĻU
EVAKUATORS

APKALPE: 3

BRUNOJUMS: 7,62 mm ložmetējs lokālajai aizsardzībai

GARUMS: 4,9 m

PLATUMS: 2,4 m

AUGSTUMS: 2,2 m

TILTA KLASIFIKĀCIJA: 9 t

MAX ĀTRUMS: 75 km/h (gan uz priekšu, gan atpakaļ)

MOBILITĀTE

VAR PĀRVIETOTIES PA VISIEM LATVIJAS
CEĻIEM, TILTIEM UN ĀRPUS CEĻU TĪKLA,
ARĪ PA MEŽAINU UN DAĻĒJI
PURVAINU APVIDU

TRANSPORTĒŠANA

VIEGLI TRANSPORTĒJAMS
PA SAUSZEMI, JŪRU UN GAISU

KAUJAS SPĒJA

APRĪKOTS AR VINČĀM UN INSTRUMENTU
KOMPLEKTU TRANSPORTLĪDZEKĻU EVAKUĀCIJAI
UN PIRMĀ LĪMEŅĀ REMONTA NODROŠINĀŠANAI

KAUJAS UZDEVUMS

TRANSPORTLĪDZEKĻU EVAKUĀCIJA –
BRUNUTEHNIKAS UN CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU
EVAKUĒŠANA NO KAUJAS LAUKA

SAVIENOTIES AR MŪŽAM JAUNO DAĻU SEVĪ

Džoanna Eglīte

Foto — Normunds Mežiņš.

Maijas Dambes-Kollinsas dzīve ir apmetusi savādu apli. Glābroties no kara un vēl lielākiem zaudējumiem, kādi jau piedzīvoti, apglabājot nogalinātus radniekus, Dambju ģimene ar diviem maziem bērniem 1944. gadā atstāja savu dzīvokli Rīgā, Hospitāļu ielā, lai dotos nezināmā, tālā ceļā, kas piecus gadus vēlāk cauri DP nometnēm Vācijā aizvedis ģimeni uz Ameriku. Dzīves laikā vienmēr apzinoties un izjūtot savas dzimtas traģēdiju, Maija tomēr auga jaunā vidē. Ģimene reti tikās ar trimdas latviešu sabiedrību, un pieaugušai viņai nebija pat domas, ka kādreiz būs iespēja atgriezties uz dzīvi neatkarīgā Latvijā. Bet nu jau četrus gadus Maijas mājas ir tikai dažus kvartālus no Hospitāļu ielas — Rīgā, Latvijā.

Daļu no saviem mūža iekrājumiem, kuri pelnīti Amerikā, Maija ir ziedojuši Zemessardzei un Jaunsardzei. Savā ziņā tas nav pārsteidzoši, jo ir saskaņā ar Maijas būtību — savu pieaugušu cilvēka mūžu Maija ir rūpējusies, lai cilvēkiem šai pasaulē būtu mazliet vieglāk dzīvot, lai viņi justos vajadzīgi, spētu atrast veidus, kā piemēroties esošās pasaules noteikumiem.

«Kara laikā pieaugušajiem nav laika apstāties un skaidrot bērniem notiekošo,» saka Maija Dambes-Kollinsa. Arī pamatot Latviju, vecāki tik daudz strādājuši, ka nav bijis piemērotu brīžu pārrunāt notikušo un daudz apspriest jaunās pārmaiņas. Vecāki vēlējās tikai vienu — lai viņu bērnus nelaimes neskar, lai viņi aug laimīgi.

Maija uzauga kopā ar savu sešus gadus vecāko brāli. Klusa, gudra un vientuļa. Tomēr viņa jutās vienmēr mazliet sveša īstu amerikāņu vidē. Ar savu zaudējumu pieredzi. «Gandrīz neticami, ka aukstā kara dēļ līdz 1965. gadam mēs nezinājām neko par Latvijas radiem, un viņi neko nezināja par mums,» saka Maija. Vēlāk viņa vēroja, kā vecāki sūta uz Latviju paciņas, arī zāles, atšādamies pirkt tās sev un līdz pat 1965. gadam droši nezinot, vai tās sasniedz adresātu — sirgstošos

**«Ja es būtu jauna, ļoti gribētu pati būt jaunsardze. Man šķiet, ir būtiski iemācīties pašaizsardzības un izdzīvošanas pamatus. Nav jābūt kara darbībai, bet dažādu likstu brīdī šī pieredze palīdz nekrīst panīkā, tā attīsta spēju mierīgi rīkoties un pieņemt lēmumus,»
ir pārliecināta Maija.**

radniekus. «Uz Ameriku bija pārcēlušies Maijas krusttēvs, tante un māsiņa. Vecāki, brālis un šie radnieki bija visa viņas ģimene. Viņa ļoti ilgojās pēc lielas dzimtas, kur kopā var sanākt vairākas paaudzes, bet bērnībā svešumā savējo bija niecīga saujņa.

Darbs, attiecības un kaķi

Iespējams, šī ilgošanās, zaudēto māju sajūta un nekad skaļi neapspriestās vecāku sēras, noteica Maijas izvēli — rūpēties par cilvēkiem, kuri savā ziņā ir neiederīgi esošajā sabiedrībā. Aptuveni 20 gadus Maija

strādāja ar grūti audzināmiem jauniešiem, kuriem bija problēmas ar atkarībām, vecākiem, attiecībām, mācībām, emociju paušanu. «Tie bija jauni cilvēki, kuriem ļoti trūka atbalsta,» saka Maija. «Citi kolēģi no tāda darba vairījās. Man tas padevās un bija sajūta, ka varu palīdzēt. Es ļoti mīlēju savu darbu.»

Maija ir ieguvusi bakalaura grādu vēsturē un sociālajās zinībās un maģistra grādu angļu valodā. Tomēr mācīties viņa ir turpinājusi visu dzīvi. Arī psihoterapiju, kas pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados bija jauna un vēl eksperimentāla nozare. 1969. gadā Maija īpašā sociālajā programmā Ņujorkas štatā kopā ar četriem konsultāciju speciālistiem un daudziem jauniem mācekļiem no skolām un nometnēm aktīvi iesaistījās 10 gadu ilgā darbā, lai apmācītu un trenētu pieaugušos: skolotājus, administratorus, dažāda līmeņa sociālos darbiniekus, kuri paši nesapratās cits ar citu, jo pārstāvēja dažādas kultūras un rases. Darbinieki tika apmācīti, lai spētu labāk saprasties cits ar citu un dzīves nocietinātajiem minoritāšu jauniešiem, kuri bija viņu atbildībā. Maija ar lielu interesi apguva jauno zinātni un eksperimentālās metodes, izmantojot psihoterapiju savā darbā, un juta lielu iedvesmu, pārliecinoties, ka metodes ir palīdzējušas.

Maija ir precējusies un šķirusies. Jūtot, ka attiecības neveidojās saskanīgas un atbalstošas, viņa nolēma, ka šādā savienībā nevajag bērnus. Bērniem jānāk pasaulē laimīgās attiecībās. Maijai bērnu nav, un viņas uzticamais dzīves kompanjons jau daudzus gadus ir kaķis. Dažreiz divi. Vērojot cilvēkus Latvijā, viņa saka: «Man ir sajūta, ka grūtības, kādām latvieši gājuši cauri, atstājušas arī sekas uz prasmī veidot ģimeni. Dažiem izdodas to radīt stipru, bet dažiem tomēr ne.»

«Bagātā Amerikas kundzīte» mums ir parādā

Uz Latviju Maija pirmo reizi atbrauca 1997. gada vasarā. Viņa iepazīna te palikušos radus. Latvijā satikto cilvēku attieksme pret atbraucēju bijusi ļoti atšķirīga. Pārsvarā tie bija sirsnīgi ļaudis, neatkarīgi, bet lojāli, interesanti, ar izcilu humora izjūtu. Tomēr bija arī tādi, kas centušies izrādīties, citi izturējušies ar nenovīdību, vēl

citi ar pārliecību, ka «bagātā Amerikas kundzīte» ir parādā «īstajiem» latviešiem. «Latvieši nav tie vienkāršākie cilvēki,» saka Maija. «Bet kā tauta mēs esam gudri, drosmīgi, nenobistamies grūtību priekšā un ļoti daudz ko spējam, turklāt — labā līmenī.»

Par Maijas tuvāko cilvēku, sarunu biedru un iedvesmotāju kļuva viens no Latvijas radniekiem, kurš jau pirmajās reizēs, kad viņa viesojās, mudināja domāt par atgriešanos, apmešanos šeit uz dzīvi. Latvija Maijai piedāvāja iespējas izpausties radoši — šeit viņa sarakstījusi divas grāmatas. «Sveika, Amerika!» — autobiogrāfisku stāstu par savas ģimenes bēgļu gaitām, un «Astroloģija virtuvē», kurā Maija dalās ar lasītāju sev aizraujošā tēmā — ziņībās par zvaigžņu ietekmi uz cilvēka dzīvi un labsajūtu.

Ar laiku Maija brauca uz Latviju biežāk un palika ilgāk. «Tas kļuva arvien sarežģītāk,» stāsta Maija. «Amerikā man bija māja, kaķi, draugi, ietaupījumi, ierastā vide, bet kaut kas man dziļi svarīgs sāka veidoties Latvijā.» Pakāpeniski viņa atskārta, ka jāizdara izvēle. Nav iespējams nemitīgi pārvietoties starp divām savstarpēji ļoti tālām pasaulēm. Palīdzējušas gan sarunas ar tuviem cilvēkiem un draugiem, gan notikumi, kas skāruši ļoti personīgi. «Laiku pa laikam dzīvē piedzīvoju mazus brīnumus. Viens tāds notika 2013. gada dziesmu svētku laikā. Stāvēju ielas malā kopā ar simtiem citu cilvēku, bet svētku dalībnieki man, garām ejot, sāka sniegt ziedus. Neizskaidrojami, nesaprotami. Beigās es stāvēju ar lielu ziedu klēpi rokās. Jutos tik aizkustināta. Un izjutu to kā zīmi, kā aicinājumu, ka Latvija man ir labvēlīga.»

Maija laiku pa laikam dzird kādu sakām: «Tu jau neesi īsta latvietē.» Un lai arī

parasti viņa atbild ar smaidu, tomēr sirdi ir pārliecināta: «Mūsu ir tik maz, ka nevajag vienam pret otru izturēties vīzdegūnīgi un dalīt īstajos un neīstajos. Arī citās kultūrās gūta pieredze Latvijai ir vajadzīga — tā palīdz attīstīties.»

Viņai šķiet būtiski, ka latvieši pēdējos gados arvien skaidrāk apzinās — savai aizsardzībai jāvelta vairāk naudas un uzmanības. Savukārt izpratne par aizsardzību jāveido skolās — ieviešot īpašu mācību priekšmetu.

Sajūtas sirds līmenī

Izdarījusi izvēli — pārcelties uz Latviju 2013. gada novembra vidū. Maija pārdeva māju Amerikā, pārvirzīja visus uzkrājumus Latvijas virzienā un iegādājās Rīgā dzīvokli — nu jau uz palikšanu. Apjaušot, ka brieduma gados, turklāt bez dzīves kompanjona, ir grūti uzsākt dzīvi jaunā vidē, vaicāju, kas bija noteicošais, lai pārceltos uz Latviju. Maija atbild: «Es šeit piedzīvoju un jūtu to, ko nekad neesmu jutusi Amerikā — man vienmēr ir trūcis ģimenes. Te šis trūkums ir piepildīts. Es nekad nebūtu ticējusi, ka to ir iespējams piedzīvot. Bet te, Latvijā, es to jūtu. Un to jau cilvēks saprot sirds līmenī.»

Māju un piederības sajūtu Maija veido arī pati, aktīvi iesaistoties Latvijas dzīvē. Viņa ir pasniegusi Latvijas senioriem

angļu valodu, izveidojusi nelielu sieviešu diskusiju grupu, uzaicinot iesaistīties Latvijā iepazītas sievietes. Jau divus gadus dāmas regulāri tiekas, pavada kopā laiku, mācās un runā par dzīvi.

Lai arī Maijas mamma pēc divu pārdzīvotu karu pieredzes ar sarūgtinājumu teikusi, ka politika un politiķi bieži ir melīgi un spēj graut tautu un cilvēku dzīves un likteņus, Maija par politiku interesējas — arī Latvijā. Viņai šķiet būtiski, ka latvieši pēdējos gados arvien skaidrāk apzinās — savai aizsardzībai jāvelta vairāk naudas un uzmanības. Savukārt izpratne par aizsardzību jāveido skolās — ieviešot īpašu mācību priekšmetu.

Sarunās ar savu draugu, radnieku, Maija nonāca pie atziņas, ka arī šajā jomā viņa var paust aktīvu atbalstu, tādēļ 2017. gadā vairāk nekā divus tūkstošus eiro Maija ziedoja gan Zemessardzei, gan Jaunsardzei. «Ja es būtu jauna, ļoti gribētu pati būt jaunsardze. Man šķiet, ir būtiski iemācīties paš aizsardzības un izdzīvošanas pamatus. Nav jābūt kara darbībai, bet dažādu likstu brīdī šī pieredze palīdz nekrīst panikā, tā attīsta spēju mierīgi rīkoties un pieņemt lēmumus,» ir pārliecināta Maija.

Tomēr ziedojumiem ir arī emocionāla nozīme — Maija atzīst, ka viņas dzimtas locekļi, kas piedzīvoja kara gadus, trimdus un zaudējumus, arī viņa pati, savā ziņā ir arī karavīri, un šī pieredze atstājusi nospiedumus uz visu dzīvi.

«Es negribu atstāt lietas uz «pēc tam». Es gribu dzīvot šobrīd — darīt un palīdzēt, ja vien varu. Gribu piedzīvot, ka tam ir jēga. Man tas ir ļoti svarīgi un ļauj savienoties ar to mūžam jauno daļu, kas cilvēkā nekad nenoveco,» teic Maija Dambe-Kollins. ■

KARAVĪRI APMEKLĒ FILMAS «KAVALĒRIJA» PIRMIZRĀDI

Nesen Nacionālo bruņoto spēku karavīri kopā ar NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas karavīriem un ASV operācijas «Atlantic Resolve» karavīriem apmeklēja filmas «Kavalērija» (12 Strong) pirmizrādi kinoteātrī «Forum Cinemas».

Pirms seansa Latvijas un sabiedroto karavīri demonstrēja ekipējumu, fotografējās kopā ar pasākuma dalībniekiem, kā arī atbildēja uz jautājumiem par saviem dienesta pienākumiem Latvijā un starptautiskajās operācijās.

Foto — Gatis Dieziņš.

SEMINĀROS CEĻ JAUNSARGU APMĀCĪBU KVALITĀTI

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Jaunsargu sagatavotības līmenis visā Latvijā pakāpeniski uzlabojas un sāk atbilst vienotiem kvalitātes kritērijiem. To sekmē Jaunsardzes un informācijas centra (JIC) rīkote semināri, kuros instruktori apgūst dažādas savam ikdienas darbam nepieciešamas zināšanas un prasmes. Nu jau otrais šāds seminārs notika Saldus apkaimē — no 19. līdz 26. janvārim jaunsargu instruktori tajā apguva «Stacionārās kaujas šaušanas ar mazkalibra ieročiem nodarbību sagatavošanas un vadišanas» un «Paaugstinātas un augstas bīstamības nodarbību sagatavošanas un vadišanas» kursus.

Mācās instruktori no visas Latvijas

Semināra dalībnieki izmantoja Saldus tehnikuma telpas un Zvārdes šautuvi jeb militāro objektu «Lapsas». Tikpat kā visas nodarbības notika lauka apstākļos, kas saistībā ar Latvijā uz laiku atgriezušos salu un sniegu semināra dalībniekiem radīja papildu izaicinājumu.

«Semināram ir izvirzīti divi svarīgi mērķi. Pirmais no tiem ir panākt, lai visiem jaunsargu instruktoriem visā Latvijā ir vienāda kvalifikācija — lai mēs varam būt droši, ka instruktors Ludzā jaunsargiem nodrošina tieši tāda paša līmeņa apmācību kā viņa kolēģis, piemēram, Liepājā. Savukārt otrs mērķis ir uzturēt un paaugstināt jaunsargu instruktoru kvalifikāciju,» stāsta JIC direktors pulkvežleitnants Aivis Mirbahs. Seminārā piedalījās ap 100 jaunsargu instruktori no visas Latvijas.

Lai sasniegtu šos mērķus, JIC izvirzījis divus apmācību uzdevumus — īpaša uzmanība jāpievērš drošības prasību ievērošanai

jaunsargu nodarbībās un jārūpējas par nodarbību kvalitāti, turklāt jāpilnveido stacionārās šaušanas nodarbības ar mazkalibra ieroči, ceļot to vadītāju kvalifikāciju. Zināšanas tiek apgūtas secīgi — vispirms jaunsargu instruktori tiek iepazīstināti ar teorētiskajām zināšanām, pēc tam tiek demonstrēta vienas nodarbības norise un skaidroti soļi, kādi katrā nodarbībā ir jāveic. Lai seminārā iegūtās zināšanas labāk iegultu atmiņā, instruktoriem arī pašiem jāpagatavo savi nodarbību plāni un nodarbības jānovada saviem kolēģiem. Kļūdas kopīgi tiek analizētas, un meklēti labāki risinājumi, lai turpmāk tādas nepieļautu. Semināra noslēgumā instruktoriem jāpilda tests. Pēc tā sekmīgas nokārtošanas tiek izsniegts sertifikāts par atbilstošas kvalifikācijas iegūšanu. «Ja nu gadījumā kādam tomēr nepaveicas, augustā organizēsim nākamo semināru, kur būs iespēja atkārtot arī šo apmācības kursu un mēģināt iegūt kvalifikāciju vēlreiz,» norāda A. Mirbahs.

Semināru līmenis aug

Pirmais šāds seminārs notika pagājušā gada augustā Mālpilī — tajā lielākais akcents tika likts uz drošības prasību ievērošanu Jaunsardzes nodarbībās un šo nodarbību sagatavošanas un vadišanas kvalitāti.

«Drošības tēma ir un būs būtiska visos semināros, jo jaunsargu vecākiem ir jābūt pilnīgai pārliecībai par savu bērnu drošību,» uzsver JIC direktors. Savukārt augustā paredzētajā seminārā jaunsargu instruktori apgūs lauka kaujas iemaņas, ierindas mācības un pirmās neatliekamās palīdzības sniegšanas prasmes.

Virzība uz jaunsargu instruktoru kvalifikācijas līmeņa celšanu un izlīdzināšanu ir pakāpenisks process, taču pirmā pakāpe būs sasniegta šī gada septembrī — tad liela daļa instruktoru jau būs apguvuši visu trīs notikušo semināru tēmas. «Tobrīd mēs jau

Aizsardzības ministrs R. Bergmanis piedalījās jaunsargu instruktoru šaušanas apmācību seminārā noslēgumā un pasniedza sertifikātus, kas dod tiesības vadīt šaušanas nodarbības jaunsargiem.

droši varēsim teikt, ka jaunsargiem visā valstī tiks piedāvātas ļoti kvalitatīvas nodarbības, visā Latvijā būs vienāds apmācību standarts,» atzīst A. Mirbahs.

Vērtējot Saldus semināra norisi, viņš atzīst, ka gan nodarbību kvalitātes, gan to dalībnieku iesaistes līmenis ir jūtami audzis. «Iespaidis ir ļoti labs. Ja salīdzinām ar pirmo semināru, tad gan organizatoriski, gan no pašu apmācāmo sagatavotības un ieinteresētības puses ir sperts krietns solis uz priekšu,» rezumē JIC direktors.

Būtiskākais — jaunsargu drošība

Stacionārās šaušanas apmācības ar mazkalibra ieročiem ir pats bīstamākais jaunsargu nodarbību veids, kas prasa īpašu vērību un drošības noteikumu ievērošanu gan no instruktoru, gan jaunsargu puses. Tādēļ šo nodarbību sagatavošanai un vadīšanai seminārā pievērsta īpašu uzmanību.

Apmācība sākas ar teorētisko bloku — instruktori apgūst drošības noteikumus un šaušanas metodikas. Tam seko praktiskais ieroču tests, kura laikā apmācāmie instruktori iepazīstas ar ieroča tehnisko specifikāciju un darbībām ar to, bet noslēgumā visiem jāveic ieroča lietošanas tests, praktiski demonstrējot savas prasmes darboties ar ieroci, stāsta JIC Plānošanas un organizācijas departamenta Plānošanas nodaļas vecākais eksperts militārās izglītības jautājumos seržants Ēriks Kārkliņš, kurš seminārā vadīja stacionārās šaušanas apmācību ar mazkalibra ieročiem.

«Instruktoru zināšanu līmenis ir diezgan atšķirīgs. Taču tas jau arī ir viens no šī semināra mērķiem — izlīdzināt zināšanu un prasmju līmeni starp jaunsargu instruktoriem, tādējādi panākot vienotu standartu ievērošanu Jaunsardzē,» uzsver Ē. Kārkliņš.

Tā kā šī apmācību sadaļa prasījusi vislielāko uzmanību un arī laika patēriņu, vēl pirms semināra tika apmācīti jaunsargu instruktori — speciālisti, kuri seminārā palīdzēja pārējiem tā dalībniekiem, gan sniedzot nepieciešamās zināšanas, gan palīdzot izvērtēt rezultātus pēc vienotām prasībām un kritērijiem.

Semināra laikā jaunsargu instruktori arī mācījās un pilnveidoja savas zināšanas, kā organizēt nodarbības šaušanā ar pneimatisko ieroci. Arī šajā gadījumā instruktoriem pašiem bija jāpagatavo un jānovada nodarbība. «Vērtējam gan nodarbības struktūru, gan arī to, kā tiek ievērotas noteiktās drošības prasības,» paskaidro nodarbības vadītājs, jaunsargu instruktors — speciālists virseržants Juris Šinkūns.

Arī viņš semināra dalībnieku sagatavotības līmeni vērtēja kā ļoti atšķirīgu, tādēļ šādi semināri ir ļoti noderīgi kopējā jaunsargu apmācības līmeņa uzlabošanai. «Strādājot ar šiem atšķirīgajiem līmeņiem grupās, kolēģi mācās ne tikai no instruktoriem — speciālistiem, bet arī cits no cita, apmainoties ar savu pieredzi,» atzīst J. Šinkūns.

Gan nodarbības, gan pieredzes apmaiņa

«Jaunsardzē ir jūtamas pārmaiņas uz labo pusi,» konstatē kaprālis Ingolfs Lūsis, Gulbenes jaunsargu vienības vadītājs. Viņš par to var spriest pilnīgi objektīvi, jo Jaunsardzē darbojies līdz 2008. gadam, tad pārgājis dienestā uz Zemessardzes 25. kājnieku bataljonu, bet atsācis strādāt ar jaunsargiem burtiski pāris dienas pirms Saldus semināra. «Šis seminārs dod reālu iespēju pilnveidoties, uzzināt jaunumus un arī atcerēties savu agrāko darba pieredzi. Kopā ar citiem instruktoriem, kuri strādā jau vairākus gadus, vakaros diskutējām un pārrunājām lietas, to, kā viņiem veicas savās vienībās. Tā es mēģinu arī sev, savam turpmākajam darbam iegūt kādas vērtīgas atziņas, zināšanas un jaunumus. Šo to jau noteikti varu atzīmēt savā blociņā,» teic I. Lūsis.

Šādi semināri noteikti cels vidējo instruktoru sagatavotības līmeni un uzlabos jaunsargu apmācību kvalitāti. «Mēs šajos semināros varam apgūt visas darbam nepieciešamās zināšanas, un tas noteikti ir liels ieguvums visiem instruktoriem un jaunsargiem,» secina kaprālis Ingolfs Lūsis. ■

TRĪS JAUNAS LATVIJAS KARA MUZEJA GRĀMATAS

Pagājušā gada nogalē Latvijas Kara muzejs laida klajā trīs izdevumus. Iznākusi kārtējā, nu jau astoņpadsmitā, **Latvijas Kara muzeja gadagrāmata**. Šī izdevuma saturs, tāpat kā iepriekšējās gadagrāmatās, dalīts divās daļās: pirmā ir pētījumu sadaļa, bet otrajā iekļauti raksti par muzeja krājuma materiāliem. Pētījumu sadaļā publicēti Latvijas, Igaunijas un Krievijas vēsturnieku raksti par dažādām mūsu valsts militāri politiskās vēstures tēmām: A. Fleija raksta par kara invalidu aprūpes sistēmu Latvijā starpkaru periodā; K. Pildiņš — par karadarbību Smārdes apkārtnē Pirmā pasaules un Neatkarības kara laikā; J. Maurītis aplūko Cilvēktiesības aizstāvēšanas grupas «Helsinki 86» darbību; B. Mednes, V. Rasnača un S. Baltiņas publikācijas veltītas mūsdienu NBS attīstības vēstures dažādiem aspektiem: Valsts iesaukšanas dienesta izveidei 20. gs. 90. gadu vidū un NBS karavīru dalībai starptautiskajās miera uzturēšanas operācijās. Krievijas vēsturnieka A. Gaņina publikācija veltīta Sarkanās armijas veidotāju, tai skaitā arī J. Vācieša, darbībai 1918. un 1919. gadā, bet Igaunijas vēsturnieks M. Ilmjervs raksta par Baltijas valstu militārpolitisko darbību 20. gs. 30. gados.

Sadaļā «No muzeja krājuma» lasītāji varēs iepazīties ar A. Locika sagatavoto publikāciju par muzeja materiāliem, kas saistīti ar latviešu dienestu Krievijas Impērijas zemessardzē 19. gadsimta sākumā; D. Poziņš aplūko Krievijas Impērijas armijas kareivja J. Jansona dienasgrāmatu par karagaitām Irānā 1912. gadā, bet I. Jermacāne — PSRS Sarkanās armijas sanitāres E. Veiskantes dienasgrāmatu par viņas dzīvi Otrā pasaules kara laikā. Par muzeja bruņojuma kolekcijas priekšmetiem raksta E. Gelderiņš un J. Neimanis, bet J. Tomaševskis — par vienu no lielākajiem krājuma papildinājumiem pagājušajā gadā, proti, muzeja rīcībā nonāca pulkveža A. Silgaiļa savāktais arhīvs.

Izdevumu var iegādāties muzeja kioskā, tā cena 11,50 eiro.

Otrs izdevums ir pagājušajā gadā Latvijas Kara muzejā notikušās starptautiskās zinātniskās konferences «**Demokrātiskie procesi Austrumu un Centrālajā Eiropā**

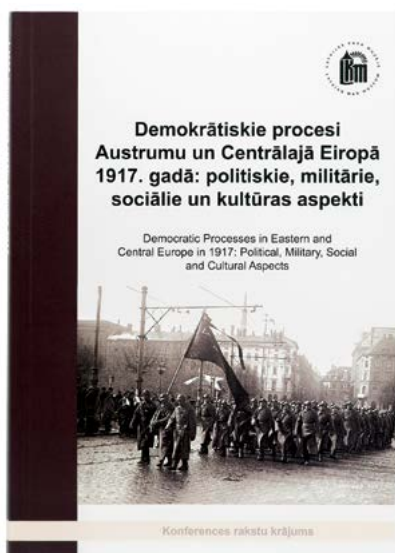
1917. gadā: politiskie, militārie, sociālie un kultūras aspekti» rakstu krājums. Minētā konference bija veltīta notikumiem, kuri mūsu reģionā norisinājās pirms simt gadiem. Šie procesi bija tiešs sākums neatkarīgo valstu veidošanās procesiem, tai skaitā arī Latvijas Republikas proklamēšanai, kuras simto gadadienu atzīmējam šogad. Konferencē piedalījās vēstures eksperti no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Ukrainas, Lielbritānijas, Vācijas un Čehijas. Rakstu krājumā ir apkopota daļa no šajā konferencē nolasītajiem referātiem. Publicētais materiāls aptver plašu ar reģiona militāri politisko vēsturi saistītu jautājumu spektru: politisko partiju un nacionālo kustību veidošanās, diplomātisko attiecību attīstība starp jaunveidotajām valstīm, militārā situācija reģionā Pirmā pasaules kara beigās, kā arī citi jautājumi.

Izdevumu var iegādāties muzeja kioskā, cena 8,50 eiro.

Trešā pagājušajā gadā iznākusi grāmata ir mūsu kolēģu Ilzes Krīgeres un Klāva Zariņa sagatavotais izdevums «**75 priekšmetu stāsti par Latviju Pirmajā pasaules karā**». Pamats šai grāmatai ir Latvijas Kara muzeja jaunā, 2017. gadā atklātā pastāvīgā ekspozīcija «Latvijas iedzīvotāji Pirmajā pasaules karā». Ekspozīcija stāsta gan par kara norisēm, gan par to, ka karš ietekmē ikvienu cilvēku un sabiedrību kopumā ne tikai frontē, bet arī katru māju un katra cilvēka ikdienas dzīvi. Ekspozīcijā skatāmi ieroči, atklātnes, lietiskie priekšmeti, dokumenti, fotogrāfijas no muzeja krājuma. Katram no tiem ir savs stāsts un sava vēsture. Grāmatas autori vēsta 75 stāstus, atlasot priekšmetus, kuri atspoguļo ne tikai atsevišķas kara epizodes, bet arī sniedz ziņas par notikumu kopainu Latvijā kara laikā. Lasītāji uzzinās, kā izskatījās iespaidīgākie ekspozīcijā izstādītie materiāli un ko šie priekšmeti var pastāstīt par savu laikmetu.

Paredzēts grāmatu publicēt arī angļu valodā, bet pagaidām Latvijas Kara muzeja kioskā var iegādāties izdevumu latviešu valodā. Izdevuma cena 20,50 eiro.

Sagatavojis **Juris Ciganovs**.

TRIECIENŠAUTENES KRIEVIJAS ARMIJAI

Ir nākušas klajā atv. pulkvežleitnanta Induļa Skrastiņa apjomīgā darba «Kaimiņvalstu apbruņojuma identifikācijas rokasgrāmata» pirmās trīs daļas. Autors tajās iepazīstina lasītāju ar kaimiņvalstu mūsdienu militāro tehniku, pievērsoties tieši armijas rīcībā esošajiem ieročiem un kaujas teknikai. Rakstā — par jaunākajiem triecienšauteņu modeļiem Krievijā.

Krievijas Aizsardzības ministrija 2018. gada janvārī ir pieņēmusi lēmumu par divu uzņēmumu — koncerna «Kalašnikov» un Degtjarjova rūpnīcas — ieroču sistēmu iekļaušanu apbruņojumā. Precīzāk, tiek runāts par principiāli jaunām triecienšautenēm — AK-12 un AK-14, 6P67 un 6P68 (AK-12 un 6P67 kalibrs ir 5,45 mm, AK-14 un 6P68 — 7,62 mm).

Šīs triecienšautenes vairākus gadus tika izmēģinātas kā perspektīvā Krievijas armijas kājnieku ekipējuma komplekta «Ratņik» sastāvdaļa. «Kalašnikov» ieroči esot vienkāršāki un drošāki, tāpēc kalpošot vispārējā karaspēka vienībās. Savukārt ar dārgākajiem un precīzākajiem 6P67 un 6P68 apbruņos armijas un citu resoru speciālo uzdevumu spēkus.

2012. gadā Krievijā atklātībā tika demonstrēts jauns koncerna «Kalašnikov» (agrākā Iževskas mašīnbūves rūpnīca) produkts — triecienšautene AK-12.

Tās tiešie priekšteči ir AK «simtās sērijas» ieroči, lai gan ārējās atšķirības ir ievērojamas.

Laide ir teleskopiska un regulējama, atlokāma pa labi vai pa kreisi.

Aizslēga rokturis arī ir abpusējs.

Pikatinni sliede pieļauj visdažādāko tēmēkļu uzstādīšanu.

Magazīnas: radziņveida 30, 45 un 60 (divrindu) patronām un diskveida 96 patronām.

No mehāniskajām iezīmēm jāmin iespēja šaut ar fiksēta garuma — trīsšāvienu — kārtām.

2018. gadā, iespējams, uzsāks sērijveida ražošanu.

Krievijas armija 2018. gadā saņems arī jaunā ieroča rokas ložmetēja versijas RPK-12 izmēģinājuma partiju. Īpatnēji, ka ložmetēju var aprīkot ar 370 un 550 mm gariem stobriem un magazīnām, kuru ietilpība ir no 30 līdz 96 patronām.

Degtjarjova vārdā nosauktās rūpnīcas ZID (ЗИД — Завод имени Дегтярёва) ieroču 6P67 un 6P68 (saukti arī par AEK-971/973 vai A-545/762) mehānikā tiek izmantota izklaidēta atsietiena impulsa shēma.

Sagatavojis
Dr. chem. atv. pltn. Indulis Skrastiņš.

Triecienšautene AK-12

Perspektīvā triecienšautene AK-12 ar diskveida magazīnu.

Triecienšautene AK-12

Patronu kalibrs un tips — 5,45x39 mm
Masa bez magazīnas — 3,20 kg
Magazīnas ietilpība — 30, 45, 60 un 96 patronas
Ieroča garums kaujas stāvoklī (ar saliktu laidī) — 940 (730) mm
Stobra garums — 415 mm
Šaušanas temps — 650 šāv./min
Tēmēšanas tālums — 1000 m

Perspektīvā triecienšautene 6P67.

Triecienšautene 6P67

Patronu kalibrs un tips — 5,45x39 mm
Masa bez magazīnas — 3,30 kg
Magazīnas ietilpība — 30, 45, 60 un 95 patronas
Ieroča garums — 960 mm
Ieroča garums ar saliktu laidī — 720 mm
Stobra garums — 420 mm
Šaušanas temps — 900 šāv./min
Tēmēšanas tālums — 1000 m

Ložmetējs RPK-16.

LATVIJAS REPUBLIKAS VALDĪBU APSARDZĪBAS (KARA) MINISTRI

Juris Ciganovs,

Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Foto — no LKM krājuma.

1920. gada 18. jūnijā Satversmes sapulce apstiprināja jaunu Ministru kabinētu ar Ministru prezidentu Kārli Ulmani priekšgalā. Šajā valdībā apsardzības ministra amatu ieņēma Ēriks Feldmanis.

**ĒRIKS MĀRTIŅŠ
FELDMANIS,**
kopš 1940. gada aprīļa
Ēriks Mārtiņš Grodsala
(no 18.06.1920. līdz 12.12.1920.)

Dzimis 1884. gada 12. septembrī Jelgavā, tirgotāja un namīpašnieka ģimenē. 1892. gadā mācījies Hanzena privātskolā, no 1893. gada — Jelgavas ģimnāzijā, to pabeidzis 1904. gadā. Pēc tam iestājies Tērbatas universitātes Juridiskajā fakultātē, kuru pabeidzis 1909. gadā. Bijis tiesas amatu kandidāts Jelgavas apgabaltiesā, vēlāk — guberņas sekretārs. No 1911. gada — vecākais tiesu amatu kandidāts. No 1912. gada zvērināta advokāta palīgs, kandidējis Krievijas IV domes vēlēšanās, bet nav ievēlēts. No 1913. gada Jelgavas pilsētas domnieks, Jelgavas savstarpējās kredītsabiedrības padomes priekšsēdētājs un juristkonsuls. 1914. gada septembrī iesaukts karadienestā, nosūtīts uz Pēterhofas praporščiku skolu, kuru beidzis 1915. gada maijā praporščika dienesta pakāpē. Dienējis 120. marša bataljonā, vēlāk 120. kājnieku rezerves pulkā kā tiesas darbinieks. 1917. gada jūnijā ievēlēts par tiesas priekšsēdētāju. 1917. gada septembrī piešķirta podporučika dienesta pakāpe. 1917. gada oktobrī un novembrī — pulka adjutants, no 1917. gada novembra līdz 1918. gada janvārim — pulka komandieris. 1918. gada martā slimības dēļ ieskaitīts rezervē, aprīlī atsācis advokāta darbu.

1918. gada rudenī piedalījies Latviešu zemnieku savienības Jelgavas nodaļas dibināšanā, bijis tās politiskā biroja vadītājs. No 1919. gada novembra Tautas padomes

loceklis no Latviešu zemnieku savienības. No 1919. gada decembra Jelgavas apgabaltiesas prokurors, no 1920. gada februāra līdz maijam — Pagaidu valdības pilnvarotais gūstekņu lietās Vācijā, pēc tam atkal Jelgavas apgabaltiesas prokurors. Kopš 1920. gada jūnija līdz decembrim apsardzības ministrs. No 1921. gada janvāra līdz jūnijam Latvijas Republikas sūtniecības Maskavā padomnieks. No 1921. gada jūnija līdz 1923. gada jūlijam ārkārtējais sūtnis un pilnvarotais ministrs Padomju Krievijā (no 1922. decembra — PSRS). 1923. gada decembrī atbrīvots no darba Ārlietu ministrijā. Strādājis Jelgavas apgabaltiesā no 1923. gada decembra līdz 1940. gada jūlijam, sākumā kā tiesnesis, no 1929. gada februāra kā Jelgavas apgabaltiesas priekšsēdētāja biedrs, no 1930. gada jūnija — Jelgavas apgabaltiesas priekšsēdētājs. Darbojies arī Rīgas latviešu biedrībā un Zemgales patronāta biedrībā.

Padomju okupācijas laikā 1940. gada augustā atbrīvots no amata apgabaltiesā. 1940.—1941. gadā strādājis par Jelgavas pilsētas izpildkomitejas lietu pārvaldnieku un lietvedi. Vācu okupācijas laikā viņš bija Jelgavas apgabaltiesas priekšsēdētājs — no

1941. gada jūlija līdz 1944. gada jūnijam. Atjaunojoties padomju okupācijas varai, no 1944. gada novembra Slokas celulozes un papīra kombināta grāmatvedis un kantora priekšnieks. 1945. gada februārī apcietināts, miris 1945. gada 4. augustā Rīgas Centrālcietumā.

Šīs valdības darbības laikā 1920. gada 13. decembrī Ē. Feldmanis atkāpās no apsardzības ministra amata, un neilgu brīdi (no 13. decembra līdz 15. decembrim) ministra pienākumus pildīja apsardzības ministra biedrs pulkvedis Eduards Laiņiņš, bet 15. decembrī par apsardzības ministru iecēla Jāni Goldmani, kas valsts aizsardzības resora vadītāja amatā bija divas reizes.

JĀNIS GOLDMANIS
(no 15.12.1920. līdz 18.06.1921.
un no 24.12.1925. līdz
6.05.1926. — kā kara ministrs)

Dzimis 1875. gada 11. septembrī Bauskas apriņķa Līves pagasta (tagad Ķekavas novads) Vēveros. Mācījies Ikšķiles draudzes skolā. 1896. gadā beidzis Rīgas apriņķa skolu, pēc tam strādājis par mājskolotāju, vienlaikus nodarbojies ar lauksaimniecību. Laikā no 1903. gada janvāra līdz 1912. augustam bijis Baldones pagasta tiesas loceklis un tiesnesis. 1907. gadā ievēlēts par Kurzemes guberņas zemniecības pārstāvi Baltijas reformu jautājumā Sevišķajā padomē pie Baltijas ģenerālgubernatora Rīgā. 1912. gada oktobrī ievēlēts par Krievijas 4. Valsts domes Zemnieku kūrījas deputātu no Kurzemes vēlēšanu apgabala. No 1915. gada Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas priekšsēdētājs, darbojies arī Latviešu bēgļu apgādāšanas centrālkomitejas Petrogradas nodaļas valdē. Pēc 1917. gada Februāra revolūcijas līdz 1917. gada novembrim darbojies Krievijas Valsts sapulcē un Pagaidu padomē kā deputāts no Vidzemes vēlēšanu apgabala. 1917. gada oktobrī ievēlēts Krievijas Satversmes sapulcē. 1917.—1918. gadā bija Latviešu pagaidu nacionālās padomes

Ārlietu nodaļas priekšsēdis, šādā statusā Petrogradā uzturot sakarus ar rietumvalstu pārstāvjiem. 1918.—1920. gadā — Latvijas Tautas padomes loceklis no Latviešu zemnieku savienības.

No 1918. gada decembra līdz 1919. gada jūlijam — Latvijas Pagaidu valdības pirmais zemkopības ministrs. 1920. gada februārī iecelts par Lejaskurzemes apgabala priekšnieku. No 1920. gada decembra līdz 1921. gada jūnijam — apsardzības ministrs. 1920. gadā ievēlēts Latvijas Satversmes sapulcē. 1. Saeimā ievēlēts no Latviešu zemnieku savienības, 2. Saeimā ievēlēts no Izpostito apgabalu kongresa kandidātu saraksta. No 1925. gada decembra līdz 1926. gada maijam — kara ministrs. Darbojies Veco latviešu strēlnieku biedrības valdē un Brāļu kapu komitejā.

Otrā pasaules kara vācu okupācijas laikā bija viens no tiem, kuri parakstīja 1944. gada 17. marta Latvijas Centrālās padomes memorandu ar prasību atjaunot Latvijas Republikas suverenitāti. Tuvojoties Sarkanajai armijai, 1944. gada rudenī devies bēgļu gaitās uz Vāciju, dzīvojis Vircburgā. 1950. gadā pārcēlies uz dzīvi ASV. Miris 1955. gada 18. decembrī Sautbendā, Indiānas pavalstī.

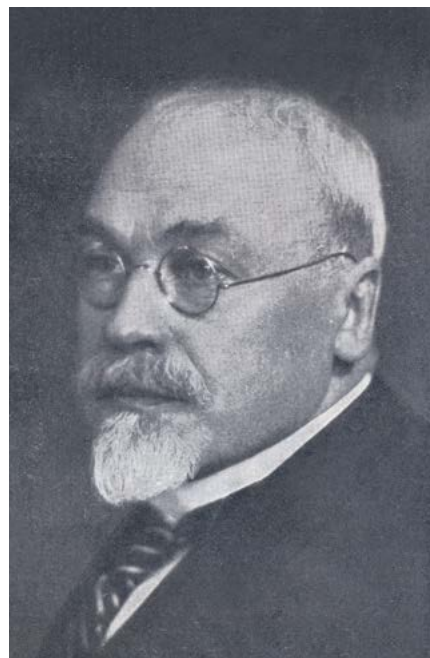
1921. gada 18. jūnijā tika apstiprināta piektā Latvijas Republikas valdība. Šo Ministru kabinetu sastādīt uzticēja Ministru prezidentam Zigfrīdam Annam Meierovicam, kas par apsardzības ministru aicināja Gustavu Zemgalu. 1922. gada 19. jūlijā šī valdība nolika savas pilnvaras.

Nākamo valdību sastādīt uzticēja tam pašam Z. A. Meierovicam, un viņš par apsardzības ministru atkal aicināja kļūt G. Zemgalu.

GUSTAVS ZEMGALS (no 18.06.1921. līdz 26.01.1923.)

Dzimis 1871. gada 12. augustā Džūkstes pagasta Odiņos, amatnieka ģimenē. Mācījies Sakas pagastskolā un Aleksandra ģimnāzijā Rīgā, beidzis Nikolaja ģimnāziju Rīgā. 1892. gadā uzsācis studijas Maskavas universitātes Juridiskajā fakultātē, kur pabeidzis 1899. gadā. Studiju laikā strādājis par mājskolotāju. 1898.—1899. gadā kā brīvprātīgais dienējis cariskās Krievijas armijā, 1. leibgvardes cara Aleksandra III Jekaterinoslavskas pulkā. Atvaļināts rezerves praporščika pakāpē. Bijis zvērināta advokāta palīgs Rīgā, no 1908. gada septembra — zvērināts advokāts. 1904. gada augustā mobilizēts Krievijas armijā, ieskaitīts 116. Malojarslavecas pulkā, Rīgā. 1905. gada decembrī atvaļināts. Zvērināts advokāts kopš 1908. gada 11. septembra. Bijis laikraksta «Dienas Lapa» redaktors un izdevējs (1905.—1909.). Pirmā pasaules kara laikā 1914. gada jūlijā mobilizēts Krievijas armijā, ieskaitīts 356. Vidzemes kājnieku draudzībā Tērbatā, pēc tam draudzinās sastāvā pārcelts uz Lugu, tad uz Ino fortu Somijā un Kronštati, kur 1916. gadā draudzinā pārformēta par Kronštates cietokšņa pulku. 1917. gada martā pārcelts uz Ziemeļu frontes Krievijas 12. armijas lauka dzelzceļa ekspluatācijas bataljonu Rīgā. 1917. gada aprīlī ievēlēts par Rīgas pilsētas pagaidu galvu, pildījis šos pienākumus līdz septembrim. 1917. gada augustā ievēlēts Rīgas pilsētas domē no Latviešu radikāldemokrātu grupas. Bijis Vidzemes guberņas komisāra vietnieks. 1917. gada novembrī piekomandēts Krievijas 12. armijas etapu saimniecības daļai, 1918. gada janvārī Tērbatā atvaļināts, atgriezies Rīgā. Bijis Demokrātiskā bloka loceklis.

No 1918. gada novembra līdz 1919. gadam — Latvijas Tautas padomes priekšsēdētāja biedrs, Tautas padomes loceklis no Radikāldemokrātu partijas, darbojies Pieprasījumu komisijā un Satversmes sapulces vēlēšanu komisijā Rīgas vēlēšanu apgabalā. 1918. gada 18. novembrī vadījis Latvijas Republikas proklamēšanas aktu. No 1918. gada novembra — Rīgas pilsētas domes loceklis, 1918. gada decembrī ievēlēts par pilsētas galvu, taču lielinieku uzbrukuma dēļ jau 31. decembrī kopā ar citiem Tautas

padomes locekļiem devies uz Liepāju, pēc tam uz ārzemēm. 1919. gada martā atgriezies no Kopenhāgenas Liepājā, no 20. maija līdz 3. jūnijam atradies Niedras valdību atbalstošās vācu okupācijas varas apcietinājumā. 1919. gada jūlijā atkārtoti ievēlēts par Rīgas pilsētas galvu, šajā amatā bijis līdz 1920. gadam. 1920. gadā ievēlēts Satversmes sapulcē no Latvijas Darba partijas, no mandāta atteicies. No 1920. gada jūnija līdz 1921. gada jūnijam Zemkopības ministrijas juristkonsuls. No 1921. gada marta līdz decembrim — zvērinātu advokātu padomes priekšsēdis. No 1921. gada jūnija līdz 1923. gada janvārim — apsardzības ministrs (šajā laikā zvērināta advokāta praksi pārtrauca, atjaunojot to pēc ministra amata pilnvaru beigām). 1. Saeimas deputāts no Demokrātiskā centra un bezpartejisko sabiedrisko darbinieku saraksta (1924. gada novembrī nolika deputāta mandātu). 1924. gada martā pārtrauca darboties kā zvērināts advokāts un uzsāka notāra praksi Rīgā. No 1927. gada aprīļa līdz 1930. gada aprīlim — Latvijas Valsts prezidents. 1931. gadā ievēlēts Rīgas domē, kā arī 4. Saeimā no Demokrātiskā centra un bezpartejisko sabiedrisko darbinieku saraksta.

No 1931. gada decembra līdz 1932. gada martam — finanšu ministrs. 1933. gadā ievēlēts par Baltijas ūnijas prezidentu.

No 1934. gada augusta līdz 1935. gada augustam — Kooperatīvās tranzītbankas valdes loceklis. No 1936. gada novembra līdz 1938. gada jūlijam — Latvijas Hipotēku bankas padomes loceklis. Miris 1939. gada 6. janvārī Rīgā, apbedīts Meža kapos. ■

Somu jēgers kaujas ietērpā.

SOMIJAS JĒGERU GAITAS LATVIJĀ

pretkrievisks noskaņojums. Ideja par nacionālu valsti Somijā radās 19. gadsimta beigās. Sākoties Pirmajam pasaules karam, ļoti daudzi Somijas iedzīvotāji vēlējās Vācijas uzvaru pār Krieviju, paredzot, ka Somijas neatkarību var veicināt tieši tādā veidā.

1914. gada 20. novembrī Helsinkos notika Somijas neatkarības kustības dibināšanas sanāksme. Šīs organizācijas dalībnieki uzskatīja, ka Somijai jākļūst par pilnībā neatkarīgu valsti, taču tādā gadījumā tai būtu nepieciešama sava armija. Somijai savu bruņoto spēku nebija, arī krievu armijā somi nedienēja, tāpēc tobrīd vienīgais veids, kā somiem izveidot savas bruņotās vienības, bija lūgt Krievijas ienaidnieci Vāciju, lai šī valsts palīdz izveidot un apbruņot somu vienības. Vācijas valdība šādai idejai piekrita, taču šim procesam bija jānotiek slepeni. 1915. gada sākumā vairāk nekā divi simti somu brīvprātīgo caur Zviedriju nonāca Vācijā, kur netālu no Hamburgas, Lokštedas militārajā nometnē uzsāka kareivju apmācības kursu. Sākumā Lokštedas nometnē bija 189 vīri, lielākā daļa no viņiem bija studenti un lielākajai daļai dzimtā valoda bija zviedru. Viņi zināja, ka mājās varēs atgriezties tikai tad, kad Somija kļūs par neatkarīgu valsti.

Somus vācieši neuzskatīja par karavīriem, bet par civilpersonām, kas viesojās Vācijā, tāds juridiskais statuss šiem karavīriem saglabājās arī turpmāk. Sākumā noteiktais mācību periods bija četras nedēļas, bet vēlāk tā ilgumu vairākas reizes pagarināja.

1914. gada augustā Vācijas ķeizars Vilhelms II izdeva pavēli par somu brīvprātīgo vienības pārveidošanu par paplašinātu jēgeru bataljonu, kura skaitliskais sastāvs būtu 2000 vīru. Tā kā šāds skaits somu brīvprātīgo Vācijā nebija, tad sākās aktīvs, bet nelegāls un ļoti bīstams vervēšanas darbs pašā Somijā. Krievu militārās administrācijas kontrolētajā Somijā brīvprātīgo vervēšana ar Krieviju karojošajam Vācijas karaspēkam varēja beigties ar kara lauka tiesu, tomēr jau līdz 1916. gada maija beigām, izmantojot dažādus, parasti

nelegālus veidus, Vācijā bija nonākuši vēl 1510 nākamie jēgeri. Pēc atlases somu jēgeru bataljonā pēc saraksta skaitījās 1890 vīru. Par somu brīvprātīgo komandieri iecēla vācu armijas majoru Maksimiliānu Baijeru, kas šajā amatā bija līdz 1917. gada janvāra vidum.

Somu brīvprātīgo juridiskais statuss nomainījās 1915. gada septembrī, kad viņus pielīdzināja Vācijas armijas karavīriem, bet bez prasības nodot militāro zvērestu. No Krievijas viedokļa šie vīri kļuva par valsts nodevējiem. Šajā laikā somu brīvprātīgo apmācība turpinājās turpat Lokštedas nometnē. Militārās apmācības vadīja vācu armijas virsnieki un instruktori, lielāko uzmanību veltot šaušanas un kaujas apmācībai. Vēlāk jēgeri savās atmiņās uzsvēra, ka apmācības bija smagas, daudzpusīgas un efektīvas, tāpat somi tika radināti pie prūšu militārās disciplīnas.

**Jēgeri parakstīja
apņemšanos dienēt
Somijas bruņotajos
spēkos un saņēma
somu dienesta pakāpes.
13. februārī Liepājā,
Sv. Trīsvienības baznīcā
somu jēgeri deva uzticības
zvērestu Somijas
likumīgajai valdībai,
kļūstot par Somijas
karaspēka vienību.**

1916. gada 9. maijā somu brīvprātīgojiem piešķīra 27. Karaliskā Prūsijas jēgeru bataljona nosaukumu. Maija beigās bataljons no Lokštedas nometnes ar trim vilcieniem devās uz Vācijas austrumu fronti — vācu militārā vadība somus vēlējās novietot frontes iecirknī pēc iespējas tuvāk dzimtenei. Bataljona sastāvā skaitījās 203 vācieši un 1254 somi.

1916. gada 11. un 12. jūnijā bataljonu izvietoja frontes priekšējās līnijās — somu

Juris Ciganovs,

Dr. hist., Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Pēc vairākus gadsimtus ilgušās pakļautības Zviedrijas karalim, 1809. gadā Somija nonāca Krievijas Impērijas sastāvā. Somiju nodevēja par lielkņazisti un šai teritorijai piešķīra iekšējo autonomiju, kura paredzēja vietējo pašpārvaldi. Taču laika gaitā krievu valdība šo Somijas pašpārvaldi arvien vairāk ierobežoja, cenšoties somus pārkrieivot un somu autonomiju vispār likvidēt. Sevišķi spēcīgi pārkrievošanas draudi izvērtās 19. gadsimta beigās, kad par Krievijas caru kļuva Aleksandra III. Šis krievu valdnieks pasludināja, ka somu nākotne ir «krieviskumā un pareizticībā». Pārkrievošanas un autonomijas palieku likvidēšanas tendences turpinājās arī 20. gadsimta pirmajos gadu desmitos. Tas viss Somijas sabiedrību noskaņoja pret Krieviju un Krievijas valdību, un somu vidū valdīja izteikti

jēgeru atbildībā nonāca apmēram četrus kilometrus garš purvains rajons Misas upes krastā. Galvenais jēgeru uzdevums bija Misas upes pozīciju apsargāšana un nostiprināšana. Jūlijā bataljona apakšvienības iesaistījās kaujās arī citur: somu artilērijas baterija piedalījās krievu uzbrukuma atvairīšanā Iecavas—Ķekavas frontes iecirknī, bet sapieru vienība piedalījās kaujās Smārdes apkārtnē. Augusta beigās bataljonu pārcēla uz Klapkalnciema apkārtni, kur kaujās somu jēgeri cieta pirmos zaudējumus — vācu karavīru kapos Klapkalnciemā apglabāti pieci kritušie somi.

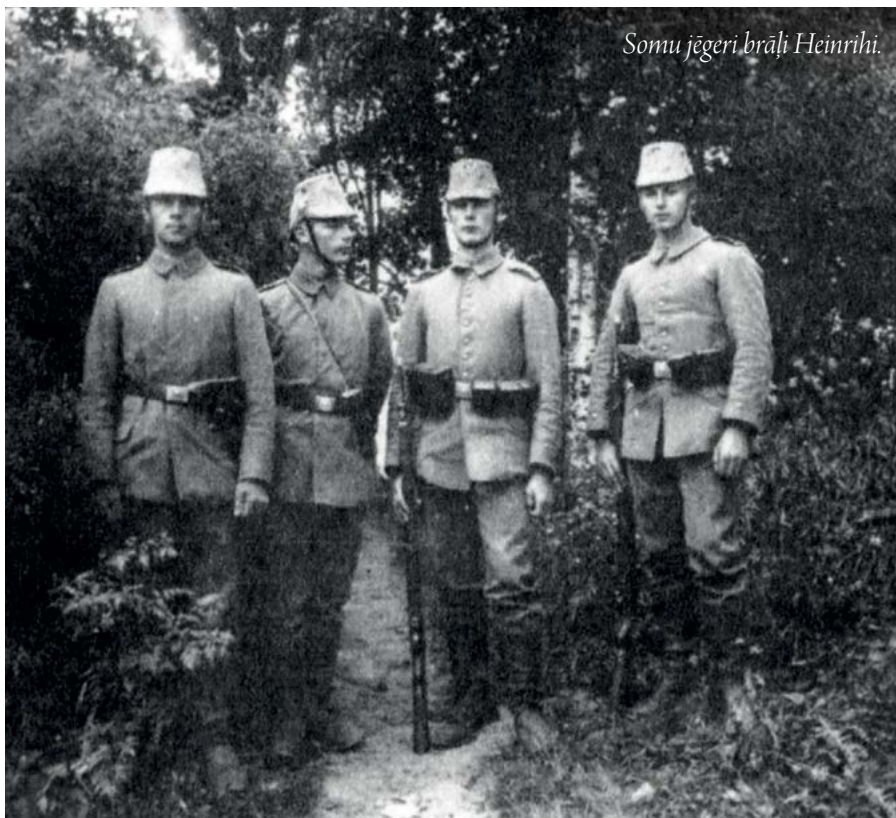
Laiku pa laikam somu jēgeri atradās mācībās vai rezervē Tukumā. 1916. gada beigās somi savu frontes sektoru nodeva vācu vienību apsardzībā un Ziemassvētkus pavadīja Liepājā. Taču jau pēc trim nedēļām somu jēgeri atkal devās uz fronti, šoreiz lai atvairītu krievu uzbrukumu no Lielupes puses rietumos no Jelgavas. 1917. gada janvārī par bataljona komandieri kļuva kapteinis Jūliuss Knatss. 1917. gada 25. martā bataljonu no frontes pārvietoja uz Liepāju, kur šī vienība uzturējās līdz pat 1918. gada februārim. Liepājā somus izvietoja vecajās kazarmās Dārza ielā, kā arī tagadējā 10. vidusskolā un Mākslas vidusskolā. Šīs telpas gan neesot bijušas sevišķi piemērotas karavīru dzīvošanai, turklāt karavīru vidū sākusi plosīties malārijas un dizentērijas epidēmija.

Liepājā somu karavīru apmācība turpinājās, izveidoja otru ložmetējnieku rotu, jēgeri apguva jaunas militārās iemaņas: mācījās partizānu cīņas taktiku, iznīcināšanas un sabotāžas operācijas. Kamēr jēgeri atradās Liepājā, somu virsnieki virsleitnanta Armasa Stolberga vadībā sastādīja militāro komandu vārdnīcu somu valodā, kas kļuva par militāri profesionālās literatūras aizsākumu Somijā. 1917. gada 29. septembrī somiem bija iecelts jauns komandieris — kapteinis Eduards Ausfelds, kas kļuva par bataljona pēdējo komandieri. Somu karavīrus gaidīja ceļš uz mājām, jo 1917. gada 6. decembrī Somijā proklamēja neatkarīgu valsti, un jēgeri vēlējās ātrāk nokļūt dzimtenē.

1918. gada 5. februārī Vācijas Kara ministrija izdeva pavēli izformēt 27. Karalisko Prūsijas jēgeru bataljonu, nosakot 13. februārī kā izformēšanas dienu. Jēgeriem iecēla jaunu komandieri — pulkvedi-leitnantu Vilhelmu Theslefu, kurš bija ieradies Liepājā kā Somijas valdības pilnvarots pārstāvis. Jēgeri parakstīja apņemšanos dienēt Somijas bruņotajos spēkos un saņēma somu dienesta pakāpes.

Somu jēgeri sapieru apmācībās.

Somu jēgeri brāļi Heinrihi.

13. februārī Liepājā, Sv. Trīsvienības baznīcā somu jēgeri deva uzticības zvērestu Somijas likumīgajai valdībai, kļūstot par Somijas karaspēka vienību. Divas dienas vēlāk, 15. februārī, somi ar vairākiem kuģiem devās prom no Liepājas. Dzimtenē viņi nonāca pēc vairākām dienām. Somijā jau plosījās Brīvības karš, kurā piedalījās arī mājās pārbraukušie somu jēgeri.

Pēc Brīvības kara beigām daudzi bijušie somu brīvprātīgie karavīri turpināja dienestu Somijas armijas rindās: 1921. gadā Somijas bruņotajos spēkos dienēja vairāk nekā seši simti bijušo jēgeru. Somu

jēgeri savas dzimtenes aizstāvēšanā piedalījās arī vēlāk — gan 1939. gada beigās Ziemeles karā, gan Turpinājuma karā 1941.—1944. gadā.

Latvijas teritorijā kaujās gāja bojā 16 somi. Vairāki somu karavīri miruši ar slimībām. Bez jau minētā Klapkalnciema, somu karavīri apbedīti arī Galiņu kapsētā pie Olaines, kā arī Jelgavas un Tukuma kapos. ■

Ilustrācijas no izdevuma «Neatkarības vārdā. Somijas jēgeru mūža devums», Rīga, 2004.

IGAUNIJAS UN LIETUVAS GADSIMTS

Šogad februārī mūsu tuvākās kaimiņvalstis Igaunija un Lietuva atzīmē savas nacionālās neatkarības simts gadu jubileju. Liktenis bija lēmis, ka lietuvieši un igauņi savas valstis proklamēja gandrīz pusgadu pirms Latvijas, taču brīvība mums bija jāizcīna kopīgā cīņā pret kopīgiem ienaidniekiem.

Igauņi rok ierakumus. Strenču apkārtnē.
1919. gada vasara.

IGAUNIJA

Krievijas Impērijā mūsdienu Igaunijas teritorija administratīvi bija sadalīta divās daļās: Ziemeļigaunija un salu arhipelāgs bija Igaunijas guberņā, bet Dienvidigaunija (Pērnavas, Vilandes un Tartu apgabali) ietilpa Vidzemes guberņā. Līdz 1917. gadā Krievijā notikušajai Februāra revolūcijai Pirmā pasaules kara militārā darbība mūsdienu Igaunijas teritoriju neskāra, taču karadarbības ietekme bija jūtama: gan Igaunijas guberņā, gan Vidzemes guberņas igauņu daļā notika mobilizācija krievu armijā, dienestā bija iesaukti apmēram 100 000 igauņu. Tāpat uz frontes aizmuguri, respektīvi, Igauniju, bija evakuēti daudzi ražošanas uzņēmumi gan no Kurzemes, gan Vidzemes, šeit nonāca arī liels skaits latviešu civilo bēgļu. Pēc Februāra revolūcijas igauņu nacionāli noskaņotās politiskās aprindas sāka lūgt Krievijas Pagaidu valdību par visu igauņu apdzīvoto zemju apvienošanu vienā teritoriālā vienībā un iestāties par šīs teritorijas autonomiju Krievijas sastāvā. 1917. gada 30. martā visas igauņu apdzīvotās zemes apvienojās Igaunijas guberņā. Pēc dažiem mēnešiem notika guberņas Zemstes padomes vēlēšanas un sākās aktīva igauņu politiskā dzīve: dibinājās jaunas politiskās partijas, vienlaikus aprīlī sāka veidoties pirmās igauņu nacionālās karaspēka vienības, pagaidām vēl Krievijas armijas sastāvā. Jāpiebilst, ka analoga latviešu strēlnieku

pulkim Pirmā pasaules kara laikā igauņiem nebija. Igaunņu politiskās prasības bija plaša autonomija, ko igauņu labējie politiķi tobrīd iztēlojās kā savas zemes līdzvērtīgu dalību federatīvajā Krievijā (kaut ko līdzīgu kā pavalstis Amerikas Savienotajās Valstīs), taču politiskajā dzīvē arvien lielāku ietekmi sāka iegūt lielinieki ar vispārējās sociālās vienlīdzības idejām un nacionālā valstiskuma noliegšanu.

1917. gada rudenī karadarbība ienāca arī Igaunijā: septembrī sākās vācu militārā desantoperācija Monzunda arhipelāgā jeb Igaunijas salās. Šīs kaujas bija brūkošai un disciplīnu zaudējušajai Krievijas armijai neveiksmīgas. Pēc 1917. gada novembra lielinieku apvērsuma Petrogradā lielinieki centās pārņemt varu arī Igaunijā, taču tas izdevās tikai daļēji. 1917. gada 15. novembrī Tallinā Igaunijas Zemstes padome pasludināja sevi par augstāko varas pārstāvi Igaunijā, taču lielinieki padomi atlaida, arestējot lielāko daļu no tās locekļiem. Tā kā nacionāli noskaņotie igauņu politiķi nevēlējās atrasties lielinieku Krievijas sastāvā, tad doma par neatkarīgas valsts izveidošanu kļuva arvien populārāka. Bija skaidrs, ka lielinieki to nepieļaus, tāpēc lielas cerības igauņu labējie politiķi saistīja ar gaidāmo vācu armijas uzbrukumu visā frontē. 1918. gada 18. februārī (pēc jaunā laika skaitīšanas stila, uz kuru pēc kalendāra reformas Krievija pārgāja tā paša gada 1. februārī) šāds vācu armijas uzbrukums arī sākās. Izmantojot situāciju, ka krievu armija panikā atkāpās, bet vācu armija vēl nebija ienākusi, 19. februārī Igaunijas Zemstes padome savas pilnvaras nodeva Igaunijas Glābšanas komitejai, kura 24. februārī pieņēma «Manifestu par neatkarību», pasludinot Igaunijas Republikas proklamēšanu. Nākamajā dienā Tallinā izveidoja Pagaidu valdību ar premjerministru Konstantīnu Petsu priekšgalā, taču šī valdība paguva nostrādāt tikai dažas dienas, jo Igaunijas galvaspilsētu okupēja vācu karaspēks, izveidojot tur savu militāro administrāciju. Vācu okupācijas administrācija, protams, neatzina Igaunijas Republiku, un līdz ar to reālā Igaunijas valstiskuma veidošana varēja sākties tikai 1918. gada novembrī pēc Vācijas zaudējuma Pirmajā pasaules karā.

Igaunijas armijas bruņotais automobilis.
1919. gada sākums.

1918. gada 19. novembrī Igaunijas Pagaidu valdība noslēdza vienošanos ar vācu okupācijas administrāciju par varas nodošanu tai visā valsts teritorijā. Taču tas bija tikai sākums cīņai par valsts neatkarību.

Vācu armija 1918. gada beigās sāka atstāt Igaunijas teritoriju, bet to vietā no austrumiem gandrīz vienlaikus sāka ieņākt Padomju Krievijas Sarkanās armijas vienības. 1918. gada 28. novembrī Sarkanā armija sāka uzbrukumu Narvai, bet nākamajā dienā turpat Narvā lielinieki paziņoja par Igaunijas Darba komūnas izveidošanu. Formāli tā bija neatkarīga sociālistiska republika, bet īstenībā — Padomju Krievijas marionešu veidojums, kura mērķis bija Krievijas komunistu varas nodibināšana visā Igaunijā. Nacionālās armijas vienības igauņiem vēl bija tikai formēšanās stadijā un nopietnu pretestību izrādīt nevarēja. Toreiz vēl nelielajās un tikko veidotajās igauņu vienībās trūka visa karadarbībai nepieciešamā, tomēr Igaunijas valdība nolēma cīnīties par savu valsti, cerot uz potenciālo sabiedroto — Lielbritānijas un Somijas palīdzību. Cerības attaisnojās: 1918. gada decembrī Tallinā ieradās britu kara flotes eskadra, bet no Somijas cīņai pret lieliniekiem 1919. gada janvārī ieradās apmēram 4000 brīvprātīgo. 1918. gada 23. decembrī par Igaunijas armijas virspavēlnieku iecēla enerģisko pulkvedi Juhanu Laidoneru. Šis bijušais krievu armijas virsnieks iestājās par to, ka visiem pretlielinieciskajiem spēkiem no pasīvas aizsardzības jāpāriet pretuzbrukumā. 1919. gada sākumā Sarkanā armija nonāca 30 kilometru attālumā no Tallinas. 7. janvārī Igaunijas armija kopā ar somu brīvprātīgajiem (apmēram 16 000 vīru) sāka uzbrukumu lieliniekiem. Trīs nedēļu laikā visa Igaunijas teritorija bija atbrīvota no Sarkanās armijas karaspēka.

Lielinieku sakaušana krietni palielināja Igaunijas nacionālās valdības prestižu un lika sabiedrībai noticēt, ka Igaunija kā nacionāla valsts var pastāvēt. Bez šādas ticības turpmākā cīņa ar skaitliskā ziņā pārāko Sarkanā armiju būtu daudz grūtāka. Maija vidū Igaunijas armijā bija apmēram 75 000 vīru. Jau pēc uzvaras pie Tallinas Igaunijas armijas vadība nolēma, ka nepieciešams frontes līniju atvirzīt pēc iespējas tālāk no Igaunijas robežām, sniedzot palīdzību visiem pretlielinieciskajiem spēkiem. Jau 1918. gada februārī ar Igaunijas valdības atbalstu šajā valstī sāka veidot latviešu karaspēku, vēlāko Ziemeļlatvijas brigādi. 1919. gada pavasarī un vasaras sākumā Igaunijas armija kopā ar latviešu karavīriem atbrīvoja no lieliniekiem

*Lietuvas armijas artilēristi.
1920. gada februāris.*

Latvijas Ziemeļvidzemi, bet jūnijā kopīgi izcīnīja uzvaru pār vācu monarhistu karaspēku pie Cēsīm. Igaunijā mūšpusē pazīstamās Cēsu kaujas sauc par Landesvēra karu un 22. jūniju svin kā uzvaras dienu. Igaunijas armija sniedza palīdzību Latvijai trauksmainajās 1919. gada oktobra un novembra dienās, kad visi spēki bija sakoncentrēti cīņai pret bermontiešiem. Šajā laikā Rīgā palīgā latviešu karavīriem ieradās divi igauņu bruņuvilcieni. Igaunijas armija Latvijas teritorijā atradās līdz 1919. gada beigām, ieņemot vienu iecirkni pretlielinieciskajā frontē Vidzemes austrumos.

Igaunijas valdība tāpat atbalstīja Narvas rajonā darbojošos ģenerāļa P. Judeņiča komandēto krievu Ziemeļrietumu brīvprātīgo armiju. Tas gan bija darīts tikai stratēģisku iemeslu dēļ, jo krievu monarhisti P. Judeņičs pret Igaunijas valstiskumu izturējās noraidoši. 1919. gada novembrī lielinieki Judeņiča karaspēku sakāva, un tas Igaunijas teritorijā bija internēts.

Igaunijas Neatkarības karš beidzās 1920. gada 2. februārī, kad Tartu pilsētā bija parakstīts Igaunijas un Padomju Krievijas miera līgums.

LIETUVA

Situācija Lietuvā atšķīrās no pārējās Baltijas. Vēl līdz 1914. gadam lietuviešu intelligences pārstāvji vairākkārt lūdza Krievijas caru apvienot visas lietuviešu apdzīvotās zemes vienā administratīvajā teritorijā, tomēr atbildes uz šiem lūgumiem nebija. Lietuviešu apziņā bija atmiņas par

Lietuvas lielvalsti un kopējo valsti ar Poliju, kuru likvidēja 18. gadsimta beigās, sadalot tās teritoriju starp Vāciju, Austriju un Krieviju. Šodienas Lietuvas teritorija bija sadalīta četrās Krievijas guberņās, bet t.s. Mazā Lietuva jeb Mēmeles (Klaipēdas) apgabals atradās Vācijas pakļautībā. Sākoties Pirmajam pasaules karam, nākamās Lietuvas valsts teritorijā karadarbība ieņāca uzreiz. 1915. gada septembrī visas lietuviešu apdzīvotās zemes bija ieņēmis vācu karaspēks, nodibinot tur militārās pārvaldes administrāciju.

Sākumā vācu okupācijas varai nebija nekādu plānu par šo teritoriju turpmāko likteni, bet 1916. gada aprīlī Vācijas kanclers no Reihstāga tribīnes paziņoja, ka Vācija arī pēc kara beigām neatdos atpakaļ Krievijai vācu armijas ieņemtās teritorijas, vienalga, kas arī šīs teritorijas apdzīvotā: lietuvieši, latvieši vai poļi... Tas pamudināja vācu okupētajās zemēs palikušos lietuviešu politiķus (ļoti daudzi lietuviešu politiķi bija devušie bēgļi gaitās uz Krieviju) aktīvāk iestāties par neatkarīgas valsts ideju. Pirmā pasaules kara gados daudzi lietuviešu politiķi uzsāka diskusiju par to, kādu veidot nākamo Lietuvu: mēģināt atjaunot lielo Lietuvu tās 17. un 18. gadsimta robežās, kad pastāvēja Lietuvas lielkņaziste (jeb dižkunigaitiste) un kad Lietuvas zemes pletās no Baltijas līdz Melnajai jūrai. Otrs variants bija veidot jaunu Lietuvas valsti lietuviešu apdzīvotajā teritorijā. Varenā lietuviešu valstiskuma vēsture 20. gadsimta sākumā nedeķa nekādas privilēģijas, un tāpēc tika nolemts

► Turpinājums 32. lpp.

Lietuvas armijas karavīri pie bruņotā
automobiļa «Perkunas». 1919. gads.

◀ Sākums 30. un 31. lpp.

veidot valsti pēc etniskā principa. Šajā laikā lietuviešu politisko aprindu centienus izveidot savu autonomiju vai valstiskumu savā labā nolēma izmantot arī Vācijas militārā vadība. 1916. gadā visas lietuviešu etnogrāfiskās teritorijas tika apvienotas vienā administratīvajā vienībā, ko vācu okupācijas vara nosauca par Oberostu, kas pēc likteņa ironijas sakrita ar Lietuvas lielkņazistes robežām laikā, kad tā zaudēja savu valstiskumu. Vācu varas iestāžu vēlme bija izveidot no Vācijas atkarīgu marionešu valsti. Tomēr tam vajadzēja pašu lietuviešu piekrišanu. 1917. gada septembrī ar vācu okupācijas varas iestāžu piekrišanu Viļņā notika lietuviešu politisko, sabiedrisko un zinātnes pārstāvju konference, kuras galvenajā rezolūcijā bija pieņemta virzība uz neatkarīgu valsti, tiesa, ar norādi par orientāciju uz Vāciju. Tāpat konferencē bija izvēlēta nākamā Lietuvas izpildinstitūcija — Lietuvas Padome.

Protams, reālas varas šai padomei nebija, un arī vācu okupācijas varas iestādes necentās kaut ko darīt lietuviešu valstiskuma veidošanas labā. Padomes galvenā funkcija bija būt par vidutāju starp lietuviešiem un vācu militāro administrāciju. Šajā laikā aizsākās diskusijas par to, kādām jābūt nākamās valsts robežām. Vairākums sabiedrības piekrita, ka tām jābūt lietuviešu etnogrāfiskajās robežās, pie šādām pieskaitot arī lielāko daļu Latgales un Liepājas pilsētu.

Interesanti atzīmēt, ka Lietuvas valsts proklamēšanā liela loma bija vācu militārajai administrācijai, kura mudināja Lietuvas Padomi ātrāk pieņemt neatkarību

pasludinošu dokumentu un vēlāk pasludināt Lietuvas pievienošanu Vācijai. Pēdējā gatavojās Brestas miera sarunām ar Krieviju, un Lietuvas pievienošanai Vācijai bija jāizskatās kā pašu lietuviešu gribai.

1918. gada 16. februārī Lietuvas Padome pieņēma Neatkarības aktu. Šajā aktā bija pasludināts, ka Lietuva ir neatkarīga valsts, kuras iekārtu noteiks lietuviešu tautas ievēlēts parlaments — Seims. Dažas dienas vēlāk Lietuvas neatkarību atzina Vācijas ķeizars Vilhelms II, taču bija skaidrs, ka jaunā Lietuvas valdība jeb Lietuvas Valsts padome nevēlēsies pat runāt par savas valsts pievienošanu Vācijai. Tad nobrieda plāns par Lietuvu kā konstitucionālu monarhiju. 1918. gada 13. jūlijā Vācijā lietuviešu konservatīvākie politiķi, Vācijas Reihstāga atbalstīti, pat uzaicināja Virtembergas grāfu Vilhelmu fon Urahu ieņemt Lietuvas troni un pasludināja viņu par karali Mindaugu II. Šai idejai gan bija ļoti maz atbalstītāju, tomēr Uraha ievēlšana par karali tika atcelta tikai 1918. gada 2. novembrī, kad mainījās situācija frontē.

Abu impēriju — Krievijas un Vācijas — sabrukums un šajās valstīs notikušās revolūcijas pavēra jaunas iespējas valsts veidošanā. 1918. gada 2. novembrī Lietuvas Valsts padome pieņēma Pagaidu konstitūciju un izveidoja jaunu ministru kabinetu Augustina Valdemara vadībā. Tieši tad arī sākās reāls darbs pie neatkarīgas valsts pārvaldes institūciju veidošanas, sākas arī Lietuvas bruņoto spēku veidošanās. Līdzīgi kā Latvijā, formējot pirmās nacionālā karaspēka vienības, Lietuvas valdībai bija jālūdz Vācijas atbalsts, jo sava karaspēka veidošanai trūka resursu, bet no austrumiem sākās straujš Padomju

Krievijas Sarkanās armijas iebrukums. Decembrī ar Maskavas atbalstu lietuviešu lielinieki paziņoja par Padomju Lietuvas izveidošanu. Lielinieku uzbrukumu izdevās apturēt 1919. gada aprīlī, kad sākās jaunizveidotās Lietuvas armijas pretuzbrukums, un līdz vasaras beigām visa valsts teritorija bija atbrīvota no Sarkanās armijas. 1920. gada 12. jūlijā Lietuva un Padomju Krievija noslēdza miera līgumu, taču atklāti lielinieku agresijas centieni izbeidzās tikai tā paša gada rudenī, kad pēc Sarkanās armijas sakāves pie Varšavas padomju valdība atmata domu par «revolūcijas eksportu» uz Rietumeiropu militārā ceļā.

1919. gada rudenī lietuviešu bruņotajiem spēkiem bija jācinās arī pret P. Bermona komandēto Rietumu krievu brīvprātīgo armiju jeb bermontiešiem — arī šis ienaidnieks Lietuvas un Latvijas valstīm bija kopīgs. Pēc tam, kad Latvijas armija bermontiešus bija padzinusi no savas valsts teritorijas, Lietuvas armija vairākās kaujās sakāva šo lietuviešu valstiskuma ienaidnieku. Bermontieši līdz 1919. gada beigām no Lietuvas bija padzīti. Lietuvas armija bija izcīnījusi savu valsti, nosargājusi tās robežas, lai arī visus gadus līdz padomju okupācijai mūsu kaimiņvalsts tā arī nespēja atrisināt vienu svarīgu jautājumu.

Atšķirībā no pārējām Baltijas valstīm Lietuva atradās gan politiskā, gan arī militārā konfrontācijā ar Poliju. Abām valstīm bija kopīga pagātne, taču tagadnes skatījums uz vairākām lietām tām atšķīrās. Galvenais strīda objekts starp abām valstīm bija Viļņa — pilsēta, kuru gan Polija, gan Lietuva uzskatīja par savu. Jāteic, ka patiesība bija abām: Lietuvai Viļņa bija senās valsts galvaspilsēta un viens no galvenajiem lietuviešu valstiskuma simboliem, Polija turpretī uzsvēra, ka Viļņa ir absolūti poliska pilsēta ar tikai dažiem procentiem lietuviešu tautības iedzīvotāju. 1919. un 1920. gada laikā Viļņa vairākkārt pārmaiņus nonāca gan Polijas, gan Lietuvas karaspēka kontrolē, līdz visbeidzot konflikts savu kulmināciju sasniedza 1920. gada rudenī, kad to ieņēma Polijas armija, bet lietuvieši tobrīd nevarēja spert nekādus pretsoļus. Lietuva Viļņas iekļaušanu Polijā neatzina un pieprasīja, lai to neatzīst arī citi. Šis Polijas un Lietuvas konflikts Viļņas dēļ bija aktuāls visu laika periodu starp diviem pasaules kariem, un tieši tas kļuva par politisko iemeslu ciešākas sadarbības neesamībai starp Baltijas valstīm, jo Latvijai un Igaunijai bija svarīgi saglabāt draudzīgas attiecības ar Poliju, pret ko kategoriski iebilda Lietuva.

Sagatavojis **Juris Ciganovs**, Dr. hist.

ĢENERĀLIS AUGUSTS MISIŅŠ

Ģenerālis Augusts Ernests Misiņš dzimis 1863. gada 21. decembrī Dobeles apriņķa Anneņieku pagastā. Pirmo izglītību ieguvis pašmācības ceļā. Kā daudzi latvieši tajā laikā, arī viņš izvēlējās karavīra dzīves ceļu. 1884. gadā brīvprātīgi iestājies armijā, 42. rezerves bataljonā. 1888. gadā beidzis Kijevas jūnkurskolu. Pēc skolas beigšanas dienējis 30. rezerves bataljonā.

No 1889. gada virsnieks Novogeorgijevskas cietokšņa kājnieku bataljonā. 1896. gadā iestājies Pēterburgas Ģenerālštāba akadēmijā, kur mācījies ar pārtraukumiem. Akadēmijas divus kursus beidzis 1899. gadā.

Viņš strauji virzījies pa karjeras kāpnēm: podporučiks (1889.), poručiks (1894.), štābkapitāns (1901. aprīlī), kapitāns (1901. decembrī), apakšpulkvedis (1905.), pulkvedis (1910.), ģenerālmajors (1916.). Dienējis 1. kājnieku pulkā un pēc tam 2. kājnieku pulkā. No 1901. gada aprīļa nosūtīts dienestā uz Pieamūras kara apgabala štābu Habarovskā. Piedalījies krievu—japāņu karā. No 1902. gada virsnieks, dienējis 21. Austrumsibīrijas strēlnieku pulkā. Pirmajā pasaules karā komandējis 12. Sibīrijas kājnieku pulku un vēlāk 79. divīzijas brigādi.

1916. gada rudenī astoņus latviešu strēlnieku bataljonus un rezerves bataljonu pārorganizēja par pulkiem, apvienojot tos divās brigādēs. Par 1. latviešu strēlnieku brigādes komandieri 1916. gada 6. novembrī iecēla ģenerāli A. Misiņu. Viņš tai laikā bija vienīgais ģenerālis latviešu strēlnieku augstāko virsnieku vidū. Pirmajā brigādē ietilpa: 1. Daugavgrīvas, 2. Rīgas, 3. Kurzemes un 4. Vidzemes strēlnieku pulks.

Jau 7. novembrī A. Misiņš apmeklēja 1. Daugavgrīvas pulku un teica īsu runu strēlniekiem, uzsverot, ka viņš ir gandarīts, jo varēs dienēt kopā ar latviešiem. Runa pēc laikabiedru atmiņām ir bijusi sirsnīga, veltīta vienkāršiem ierindas karavīriem. Ģenerālis un karavīri it kā veidoja kopīgu saimi, jo cīnījās pret kopīgo ienaidnieku. Jāņem vērā, ka pirms revolūcijas Krievijā zemāko pakāpju virsnieks kareivjiem bija jāuzrunā ar vārdiem «jūsu labdzimtība», bet augstāko pakāpju virsnieks — «jūsu augstdzimtība». Vēsturnieks Edgars Andersons Augustu Misiņu raksturojis: «kā ļoti izglītotu un kulturālu ģenerālštāba virsnieku, kurš, gan būdams enerģisks, stingrs, noteikts, esot atstājis laipna, bet nevarīga un noguruša cilvēka iespaidu».

Šis raksturojums apstiprinās 1916. un 1917. gada mijā — Ziemassvētku kauju laikā, kad kauju operāciju vērtējis kā nesagatavotu un nelaikā uzsāktu, bet kauju priekšvakarā nav uzdrošinājis priekšniecībai iebilst. Pēc neveiksmēm Ziemassvētku kaujās A. Misiņu atbrīvoja no brigādes komandiera amata, bez tiesībām

komandēt kādu citu brigādi. Visu nelaimju vaininieki bija cara armijas ģenerāļi, kuri latviešu vienības nenodrošināja ar rezervēm un artilēriju, kā arī tas, ka A. Misiņš vienlaikus komandēja apvienoto latviešu strēlnieku divīziju un šīs divīzijas 1. brigādi. Abas vienības bija pietiekami lielas, grūti vadīt, lai cik labs komandieris ģenerālis būtu. 1917. gada beigās Augusts Misiņš, atstājis armiju, dodas uz Arhangeļsku, kur bijis britu sakaru virsnieks. Mēģināja organizēt latviešu karaspēka daļu — «Leģionu», bet neveiksmīgi. 1919. gada martā caur Londonu atgriezās Latvijā un iestājās Latvijas armijā. 24. martā iecelts par Latvijas Pagaidu valdības bruņoto spēku Galvenā štāba priekšnieku. Šajā amatā bijis līdz 1919. gada 11. augustam, kad viņu nomaina pulkvedis Zāmelis Adienis. Ar 1919. gada jūliju armijas vadība uzdeva viņam vadīt virsnieku morāliskā stāvokļa uzlabošanas un novērtēšanas komisiju, bet no septembra viņš ieņēma arī reglamenta un instrukciju tulkošanas un pārstrādāšanas komisijas priekšsēdētāja amatu.

No 1919. gada 11. augusta A. Misiņš bijis armijas inspektors, un tas vairāk bijis goda amats, jo ģenerāļa loma bermontiādes likvidēšanā nebija jūtama. 1920. gada 5. janvārī pēc nesaskaņām ar valdību un dažiem augstākajiem virsniekiem no armijas atvaļinājies. Aizbraucis dzīvot uz Igauniju, Valgu, kur strādājis par galdnieku. Tikai 1931. gada martā Latvijas valdība atcerējās par viņa nopelniem, apbalvojot ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru. A. Misiņš ir arī vairāku augstu cariskās Krievijas ordeņu kavalieris. Trīsdesmitajos gados ģenerālis atgriezās Latvijā. Miris 1940. gada 8. jūlijā. Apbedīts Rīgas Brāļu kapos, tuvu Mātes Latvijas tēlam.

1. latviešu strēlnieku brigādes komandieris ģenerālmajors A. Misiņš sveicina 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku pulka strēlniekus. Olaines rajons, 1916. gada 7. novembris.

Sagatavojis **Gunārs Kušķis.**

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

PALIELINA MILITĀRO BUDŽETU UN IEVIEŠ JAUNU LAUKA FORMAS KRĀSOJUMU

Lietuvas militārais budžets 2018. gadā veidos 2,006% no iekšzemes kopprodukta jeb 873 miljonus eiro. Aptuveni 265 miljonus eiro (par 20% vairāk nekā 2017. gadā) šogad novirzīs dažādām iegādēm. Visvairāk līdzekļu iztērēs kaujas tehnikas iegādēm un Sauszemes spēku brigādes «Žemaitija»

Jaunā parauga auduma formastērps.

paplašināšanai. Plānots arī pirkt konteinerus, kravas automobiļus, rezerves detaļas, municiju, karavīra individuālās aizsardzības līdzekļus, kā arī apgādāt bruņotos spēkus ar jaunā parauga lauka formastērpiem.

Jauno formastērpu modelis būs analogisks pašreizējam, taču jauns būs auduma krāsu salikums (ar gaiši brūnas krāsas elementiem),

turklāt pats audums ir daudz izturīgāks lietošanā. Lēmums par formastērpa auduma krāsu nomaņu ir balstīts vairākos apsvērumos. Lietuvas armijas vienībām, piedaloties mācībās, tika konstatēta zaļo toņu formastērpa neatbilstība apkārtējās vides krāsu īpatnībām, it sevišķi operācijām pilsētvides apstākļos. Jaunie formastērpi vispirms tika testēti Speciālo operāciju spēku mācībās, un rezultātā tie tika atzīti par piemērotiem visas armijas apģērbšanai. Testēšana parādīja, ka jaunās formas nodrošina labas maskēšanās spējas dažādos uzdevumos Lietuvas teritorijā un operācijās citās valstīs, turklāt tās atbilst vides krāsām dažādās sezonās. Tādējādi karavīriem nebūs jāizsniedz dažādu krāsu formastērpi, kas būtiski samazinās izmaksas armijas apģērbšanai.

Izpētes projektu par iespējām pāriet uz unificētu formastērpu uzsāka jau pirms pieciem gadiem, un rezultātā tika izstrādāts, testēts un atbilstoši patentēts pašreizējais lauka formas auduma krāsojums. Šis audums atbilst Lietuvā izstrādātajai 21. gadsimta karavīra apģērba un ekipējuma koncepcijai, kurā ietvertas arī vadlīnijas par nepieciešamību pāriet uz universāla krāsu salikuma formastērpu. Plānots pakāpeniski nomainīt arī karavīru formas zābakus, kas krāsas ziņā būs piemēroti jaunajiem formastērpiem. Pirmās Lietuvas armijas vienības jaunajā formā tiks apģērbtas jau šī gada otrajā pusē, taču visas armijas apģāde ar jaunajām formām notiks līdz 2021. gadam.

TURPINĀS MILITĀRĀ BUDŽETA PALIELINĀŠANU UN MODERNIZĒS KAUJAS TEHNIKU

2018. gadā Francijas militārais budžets sasniegs 34,2 miljardus dolāru. Par to paziņojis Francijas prezidents Emanuēls Makrons savā uzrunā Bruņotajiem spēkiem, kas tika organizēta Tulonas tuvumā uz desantkuģa «FS Dixmude» (L9015, *Mistrall class*) klāja. Francija veic visus iespējamus pasākumus, lai līdz 2025. gadam valsts spētu novirzīt aizsardzībai 2% no iekšzemes kopprodukta. Šī gada budžets ir palielināts par 1,8 miljardiem dolāru salīdzinājumā ar 2017. gadu. Pēc prezidenta teiktā, liela daļa līdzekļu tiks investēta jaunā kaujas tehnikā un esošās tehnikas modernizācijā, lai nepieļautu kaujas tehnikas operatīvās izmantošanas neapmierinošo rādītāju ilgstošu saglabāšanos.

Remonta un evakuācijas bruņumašīna DCL.

Viens no lielākajiem projektiem ir 200 tanku «Leclerc» modernizācija laika posmā no 2020. līdz 2028. gadam. Galvenais modernizācijas mērķis ir saglabāt triecienuzbrukuma spējas, uzlabojot un paplašinot tanku operacionālās spējas. Tankiem «Leclerc» tostarp tiks uzlabota uguns jauda un mobilitāte, kas ļaus efektīvi integrēties nākotnes apvienotajās taktiskajās kaujas grupās (joint tactical groups, GTIA). Turklāt tankiem tiks pilnveidota bruņu aizsardzība, tajā skaitā no improvizētajiem spridzekļiem.

Tankus «Leclerc» modernizēs vērienīgās apbruņojuma modernizācijas programmas «Scorpion» ietvaros, un tā notiks kompānijā «Nexter Systems». Šī modernizācija veidos aptuveni 30% no visām investīcijām programmas «Scorpion» realizācijā. Kompānijai «Nexter Systems» ir pasūtīta 200 tanku modernizēšana līdz līmenim «Leclerc R» (*Leclerc Renovated*), kā arī 18 remonta un evakuācijas bruņumašīnu DCL (uz «Leclerc» bāzes) modernizēšana līdz līmenim «Renovated DCL». Šo 218 tehnikas vienību modernizācija izmaksās 330 miljonus eiro, un rezultātā tehnikas ekspluatācijas resursus tiks pagarināts par 20 gadiem.

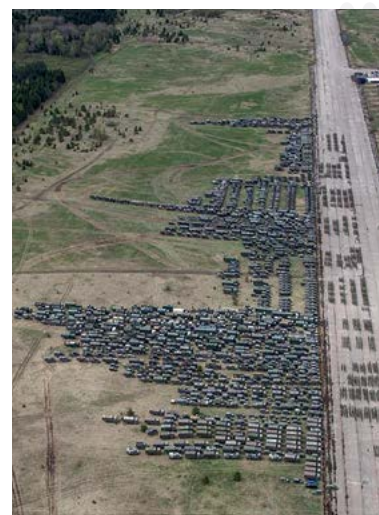
Tankus «Leclerc» modernizēs vērienīgās apbruņojuma modernizācijas programmas «Scorpion» ietvaros, un tā notiks kompānijā «Nexter Systems». Šī modernizācija veidos aptuveni 30% no visām investīcijām programmas «Scorpion» realizācijā. Kompānijai «Nexter Systems» ir pasūtīta 200 tanku modernizēšana līdz līmenim «Leclerc R» (*Leclerc Renovated*), kā arī 18 remonta un evakuācijas bruņumašīnu DCL (uz «Leclerc» bāzes) modernizēšana līdz līmenim «Renovated DCL». Šo 218 tehnikas vienību modernizācija izmaksās 330 miljonus eiro, un rezultātā tehnikas ekspluatācijas resursus tiks pagarināts par 20 gadiem.

RĪKOS VĒRIENĪGAS MILITĀRĀS MĀCĪBAS

2018. gadā Igaunijā notiks plaša mēroga militārās mācības «Siil 2018», kurās piedalīsies vairāk nekā 13 000 karavīru no 13 NATO un sabiedrotajām valstīm. Mācības sāksies šī gada 2. maijā un ilgs līdz 12. maijam. Mācību pirmajā posmā notiks kaujas gatavības uzlabošana, tad sekos kaujas saliedētības, prettanku un mīnmetēju spēju apmācības posms, bet noslēgumā būs lauka praktiskās mācības. No Igaunijas puses mācībās piedalīsies gan Igaunijas Aizsardzības spēku aktīvā dienesta karavīri, gan rezervisti, gan «Kaitseliit» zemessargi. «Siil 2018» scenārijs paredz kaujas saliedētības uzlabošanu starp regulāro spēku vienībām, rezervistiem un zemessargiem. Potenciālā ienaidnieka lomu mācību scenārijos uzņemsies Lietuvas Bruņoto spēku 1. brigāde un valstī dislocētais NATO spēku kaujas grupējums (eFP). Kā norādījis Aizsardzības spēku komandieris brigādes ģenerālis Riho Terrass, valsts teritoriālās aizsardzības spējas ir atkarīgas no visu spēka veidu, ieroču šķiru un dažādu spēku formējumu savstarpējās sadarbības un elastības kopēju aizsardzības uzdevumu veikšanā. R. Terrass uzsvēris, ka uz mācībām ieradīsies visi pavēstes saņēmušie brīvprātīgie, lai kopā ar Aizsardzības spēku regulārajām vienībām stipras solidaritātes un savas zemes drošības vārdā apvienotu vislabākās spējas stāties preti potenciālam agresoram.

Iepriekšējās mācības «Siil» notika 2015. gadā, un tajās — līdzīgi kā šogad — piedalījās gandrīz 13 000 karavīru no Igaunijas un sabiedrotajām valstīm. Vairāk nekā pusi no Igaunijas nacionālo spēku kontingenta 2015. gada mācībās veidoja tieši igauņu brīvprātīgie. Galvenais mācību uzdevums bija pārbaudīt spēku gatavību un uzlabot spējas formēt jaunas pastāvīgās gatavības un ātrās reaģēšanas spēku vienības.

Mācību «Siil 2015» dalībnieki.

ATJAUNOS ZEMŪDEŅU BĀZI GOTLANDĒ

Zviedrijas Aizsardzības ministrija (AM) sākusi realizēt 2004. gadā at-savināto militāro objektu atgūšanas plānu. Zviedrijas Aizsardzības fortifi-kāciju aģentūrai (*Swedish Fortifications Agency, SFA*) ir izdevies atpirt no privātpersonas demilitarizēto objektu Gotlandē, kur agrāk bija dislocēta Zviedrijas Karalisko jūras spēku zemūdeņu bāze.

Pirms 14 gadiem, kad Zviedrija sāka militāro izdevumu samazināšanas kampaņu, zemūdeņu bāze Foresundā (*Fårösund*) tika demilitarizēta un pār-dota privātpersonai. Toreiz *SFA* par bāzes privatizēšanu saņēma 18 miljo-nus zviedru kronu (aptuveni 1,8 miljoni eiro).

SFA pārstāvis, komentējot Foresundas bāzes atpirkšanas procesu, no-rādīja, kas tas valstij bija liels izaicinājums. Darījumam ļoti sarežģīja fakts, ka zemūdeņu bāzes pirkšanā ar Zviedrijas valsti sīvi konkurēja kāds Krievijas oligarhs, kas ļoti vēlējas atpirt bāzi, ar četras reizes lielāku summu pār-solot *SFA* piedāvāto cenu. Atpirkšanas sarunas turpinājās gandrīz gadu, un tikai nesen veiksmīgi noslēdzās ar 20 miljonu zviedru kronu (aptuveni 2 miljoni eiro) vērtā līguma parakstīšanu. Visas objekta pārņemšanas formalitātes dri-zumā tiks apstiprinātas Zviedrijas valdībā. Foresundas bāzes funkcionēšanu ar tās sākotnējiem uzdevumiem paredzēts atjaunot jau no šī gada maija. Foresundas ostas infrastruktūru *SFA* plāno pārņemt līdz šī gada 30. aprīlim. Līdz ar to Zviedrijas valdības kontrolē būs divas ostas Gotlandē — Fore-sunda un Kapelshamna (*Kappellshamn*), kas tika pārņemta 2016. gadā.

Gotlandes salā pastāvīgi mīt 58 000 cilvēku, turklāt šī sala ir ļoti iecienīts atpūtas un tūrisma galapunkts. Pirmo reizi par militārā objekta atgriešanas plāniem Gotlandē Zviedrijas AM informēja sabiedrību 2017. gada nogalē.

Foresundas bāze un piestātne.

PIRKS KĀJNIEKU KAUVAS MAŠĪNAS «PIRANHA V»

Šveicē bāzētā kompānija «General Dynamics European Land Systems» (*GDELS*) šī gada janvārī paziņoja, ka parakstījusi līgumu ar Rumāniju par ne vairāk kā 227 kājnieku kaujas mašīnu (*Infantry Fighting Vehicle, IFV*) «Piranha V» (riteņu formula 8x8) piegādi. Līguma summa ir vairāk nekā viens miljards dolāru. Darījums ir veikts atbilstoši Rumānijas Sauszemes spēku bruņutehnikas modernizācijas plānam, un par šo summu paredzēts nodrošināt arī nepieciešamo loģistikas atbalstu.

Kājnieku kaujas mašīnas (KKM) «Piranha V» (*Mowag*) tiks ražotas Rumānijas uzņēmumā «Uzina Mecanica Bucuresti» (*UMB*) saskaņā ar stra-tēģiskās sadarbības līgumu ar «General Dynamics European Land Systems». «Piranha» saimes KKM tika pieņemtas Rumānijas Bruņoto spēku apbru-ņojumā, jau sākot no 2006. gada. Šī tehnika iesaistīta mācībās valsts teritori-jā un operācijās ārvalstīs.

2017. gada oktobrī Rumānijas Ekonomikas ministrija parakstīja sapa-ršanās memorandu ar «General Dynamics European Land Systems», paredzot organizēt «Piranha V» ražošanu uzņēmumā *UMB*, kas ietilpst Rumānijas aizsardzības rūpniecības kompleksā *ROMARM*.

45 GADU LAIKĀ PLĀNO NOMAINĪT PILNĪGI VISU GAISA FLOTI

Pašlaik ASV gaisa un citos spēka veidos tiek ekspluatēti gaisakuģi, kas ražoti pat pērnā gadsimta sešdesmitajos gados. Visvecākā ir tieši vertikālās pacelšanās lidaparātu flote, un šajā virzienā notiek visaktīvākie pasākumi.

2014. gadā Pentagonos pēc *Army's Future Vertical Lift (FVL)* program-mas izvēlējās divas labākās jaunās paaudzes koncepcijas, pasūtīto to pirmo prototipu būvi. Viens no jaunajiem projektiem ir ASV kompānijas «Bell Helicopter» (Amarillo, Teksasas štats) lidaparāts «V-280 Valor», kas pirmo lidojumu veica jau pērnā gada decembrī. «V-280 Valor» ir otrās pa-audzes tiltrotors vertikālās pacelšanās lidaparātu saimē. Pēc ekspertu vērtē-juma, tam ir labāka manevrētspēja, lielāks lidojuma attālums bez degvielas papildināšanas, gandrīz divas reizes lielāks ātrums nekā priekšgājējiem. Jā-atzīst, ka «V-280 Valor» ir gandrīz divas reizes mazāks par tam radniecīgo «Bell Boeing V-22 Osprey». Tas nozīmē, ka uz gabarītu samazināšanas rēķina ir uzlaboti mobilitātes para-metri, kas atvieglos galveno funkciju veikšanu — kravu un cilvēku (līdz 12 karavi-riem) transportēšanu, me-dicīniskās palīdzības snieg-šanu un cilvēku evakuāciju. Ja «V-280 Valor» apriko ar raķetēm, tas ir izmantojams arī uzbrukuma operācijās.

Otrs Pentagona izrau-dzītais jaunais helikopters ir «SB-1 Defiant», kura prototipu būvē kompāniju apvienība «Sikorsky-Boeing». Saskaņā ar vienošanos «SB-1 Defiant» bija jāveic pirmais lidojums jau 2017. gadā, taču izstrāde un būvdarbi aizkavējās. Pirmais «SB-1 Defiant» izmēģinājums ir iecerēts līdz šī gada beigām.

Vienlaikus ASV izstrādāts arī jauns bezpilota gaisa tankkuģis, un notiek darbs pie jaunās paaudzes bumbvedēja «B-21 Raider». ASV Jūras spēki pa-sūtīja jauna gaisa tankkuģa (*MQ-25*) izstrādi, lai būtiski palielinātu uz jūras platformām bāzējamo iznīcinātāju (*F/A-18*, «Boeing EA-18G», *F-35C*) darbības rādīšus. Pašlaik notiek jaunā drona dzinēju testēšana, un jau šo-gad sāksies pirmie lidojuma izmēģinājumi.

«V-280 Valor».

Dānijas armijas KKM «Piranha V»
(riteņu formula 8x8).

Pirmās 36 KKM «Piranha V» tiks uzbūvētas 2018. gadā, un 30 no šīm mašīnām uz Rumāniju tiks piegādātas no uzņēmuma *GDELS* Šveicē. Rumānija ir iegādājusies licenci pavisam 197 KKM «Piranha V» ražošanai uzņēmumā *UMB*.

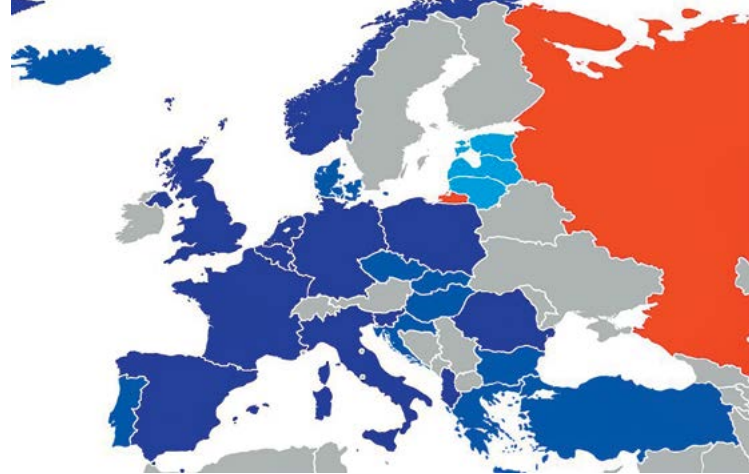
Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi **majora Vizma Kaļčeva**.

Foto — <http://kam.lt>; <http://www.mil.ee>;

<https://www.maritime-executive.com>; www.military-today.com;

<https://upload.wikimedia.org>; www.ainonline.com.

KRIEVIJAS UN NATO drošības INTEREŠU SADURSME Baltijas REĢIONĀ

NATO iesaiste eFP 2017. gadā:

- eFP formējumos iesaistītās NATO valstis
(arī Kanāda un ASV — nav redzamas kartē)
- NATO valstis — kas nav nosūtījušas savas vienības dalībai
eFP formējumos
- Baltijas valstis
- Krievija

Ši gada 5. februārī Baltijas reģionā notika divi būtiski reģionālo drošību ietekmējoši notikumi. Viens no tiem — tika atzīmēta pirmā gadskārta kopš Lietuvas teritorijā dislocēts NATO daudznacionālais spēku grupējums (*multinational NATO enhanced Forward Presence Battle Group*). Otrs notikums — 5. februārī kļuva zināms par Krievijas raķešu kompleksu «Iskander» (spēj nest konvencionālos un kodollādījumus) pastāvīgu izvēršanu Kaļiņingradas anklāvā.

Par godu NATO daudznacionālā bataljona kaujas grupas (Vācija — vadošā nācija) dislokācijas pirmajai jubilejai 5. februārī Lietuvas militārajā bāzē Ruklā (Jonavas rajons) notika svinīga spēku parāde, kurā piedalījās augstākās Lietuvas amatpersonas (t.sk. Lietuvas prezidente Daļa Gribaускаite, aizsardzības ministrs Raimunds Karoblis), Horvātijas un Nīderlandes aizsardzības ministri — Damirs Krstičevićs un Anka Bijlevelde-Šoutena, kā arī NATO ģenerālsēkretāra vietniece Roza Gotemellere un citas augstas NATO un ES amatpersonas. Galvenais eFP grupējumu izvietošanas iemesls Baltijas republikās un Polijā bija saistīts ar nepieciešamību stiprināt reģiona drošību pēc Krievijas militārās agresijas Ukrainā un Krievijas militārā spēka demonstrācijas pasākumiem NATO austrumu robežas tuvumā. Kopš NATO daudznacionālo bataljonu izvietošanas notiek regulāras NATO dalībvalstu un partnervalstu mācības un treniņi ar uzņemošo valstu (*host nations*) bruņoto spēku un zemessardzes apakšvienībām, lai uzlabotu savstarpējās kaujas saliedētības un savietajamības līmeni NATO kolektīvās drošības stiprināšanai.

Svinīgā pasākuma gaisotnē Ruklas bāzē aizņēnāja informācija, ko 5. februārī publicēja Krievija. Krievijas prezidenta Vladimira Putina preses sekretārs Dmitrijs Peskovs deva strupu komentāru kontekstā ar raķešu kompleksu «Iskander» pastāvīgu izvietošanu Kaļiņingradā. Viņš norādīja, ka Krievija nevienu neapdraudot, un tās esot Krievijas suverēnās un ekskluzīvās tiesības izlemt, ko darīt un ko nedarīt savā teritorijā. Jāatzīmē, ka iepriekšējos gados raķešu kompleksi vairākas reizes jau bija pārdislocēti uz Kaļiņingradas apgabalu, taču tas tika darīts tikai uz mācību laiku, bet pēc to noslēguma kompleksi tika pārvietoti atpakaļ uz pastāvīgās dislokācijas vietām ārpus Kaļiņingradas anklāva. 5. februārī masu medijos tika publicēti arī Krievijas Valsts domes Aizsardzības

komitejas priekšsēdētāja Vladimira Šamanova izteikumi, ka raķešu kompleksi «Iskander» Kaļiņingradas apgabalā ir Maskavas atbildes reakcija uz militāro objektu izvietošanu Krievijas kaimiņu teritorijās. V. Šamanovs norādīja, ka reģiona valstīm būtu jā-rēķinās ar Krievijas kaujas potenciālu, jo ārvalstu infrastruktūra Krievijas pierobežā ir automātiski iekļauta prioritāro mērķu sarakstā, kas iznīcināmi ar pirmajiem triecieniem.

Kā masu medijos atzinuši Lietuvas izlūkdienestu pārstāvji, Krievijai jau pirms 5. februāra ir bijis pietiekams kaujas potenciāls Kaļiņingradas apgabalā, lai iznīcinātu mērķus Lietuvas teritorijā. Vislielākos draudus kompleksi «Iskander» rada tieši NATO spēku rīcības spējas brīvībai reģionā. «Iskander» var apgrūtināt iespējas NATO palīgspēkiem pārdislocēties (*anti-access and area denial strategy*) uz Baltijas reģionu, lai apdraudējuma gadījumā varētu aizsargāt NATO austrumu flangu. Kaut gan Maskava noliedz savus agresīvos nodomus, kompleksu «Iskander» pastāvīga dislocēšana Kaļiņingradas apgabalā ne tikai apgrūtinās Baltijas valstu aizsardzību, bet radīs draudus lielai daļai pārējās Eiropas.

Lietuvas aizsardzības ministrs R. Karoblis uzskata, ka «Iskander» pastāvīga dislokācija ir pamats NATO līmenī veikt pasākumus Krievijas militārā potenciāla neitralizēšanai Kaļiņingradas apgabalā. Lietuvas prezidente D. Gribaускаite no savas puses aicinājusi NATO aktualizēt Baltijas valstu aizsardzības plānus, uzlabot alianses kolektīvo pretgaisa aizsardzību virs Baltijas jūras un reģiona valstīm, kā arī ātrāk veikt pasākumus NATO sauszemes, jūras un gaisa spēku mobilitātes veicināšanai reģionā. Šos jautājumus būs nepieciešams apspriest šī gada 11.—12. jūlijā paredzētajā NATO dalībvalstu samītā Briselē.

NATO ģenerālsēkretāra vietniece R. Gotemellere atzinusi, ka kompleksu «Iskander» spēja raidīt konvencionālās vai kodolraķetes līdz pat 500 km rādiusā reāli ietekmē visa reģiona stabilitāti. R. Gotemellere uzsvērusi, ka visu iesaistīto pušu drošības, situācijas prognozējamības un kopējās stabilitātes interesēs ir nepieciešams skaidri zināt, kādi ir Krievijas plāni attiecībā uz Kaļiņingradas anklāvā dislocēto kompleksu «Iskander» lietošanu. R. Gotemellere arī norādīja, ka vienmēr būs svarīgi, lai NATO ir gatava jebkādiem drošības situācijas attīstības scenārijiem.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi **majora Vizma Kaļčeva**.

Foto — <https://en.wikipedia.org/>; <http://www.independent.co.uk>.

Info — <https://www.theguardian.com/>;

<https://www.afp.com/>; <https://www.nytimes.com/reuters>.

Raķešu kompleksi «Iskander» militārajā parādē
Sarkanajā laukumā Maskavā.

JAUNA EKSPOZĪCIJA PAR SALASPILS NOMETNI UN MEMORIĀLA VĒSTURI

Salaspils nometne ir nozīmīga Latvijas Otrā pasaules kara vēstures lappuse, kas arī mūsdienās nereti tiek izmantota dažādās politiskās spekulācijās Latvijā un ārzemēs. Līdz ar to Salaspils memoriāla jaunajai ekspozīcijai ir svarīga nozīme gan vienotākas Latvijas vēstures ainas veidošanā, gan mūsu daudzšķautņainās vēstures pieredzes integrācijā kopīgā Eiropas Otrā pasaules kara atmiņas stāstā.

Salaspils memoriālais ansamblis ir piemiņas vieta totalitāro varu radītajām cilvēces ciešanām. Šis starptautiska mēroga un nozīmes modernās arhitektūras objekts atklāts 1967. gadā, un tā autori ir arhitekti Gunārs Asaris, Olģerts Ostensbergs, Ivars Strautmanis, Oļegs Zakamennijs un tēlnieki Ļevs Bukovskis, Oļegs Skarainis un Jānis Zariņš.

Mūsdienās Salaspils memoriālais ansamblis ir viens no lielākajiem šāda veida pieminekļu kompleksiem Eiropā. Tas iekļauts Latvijas kultūras kanoņā, kas ir izcilāko un ievērojamāko mākslas darbu un kultūras vērtību kopums un atspoguļo nācijas visu laiku nozīmīgākos sasniegumus kultūrā.

Salaspils memoriāla jaunā ekspozīcija veidota ar pietāti pret pašreizējo memoriāla ansamblī. Tās kurators ir Daugavas muzeja direktors Zigmārs Gailis. Ekspozīcijas galvenie autori — Latvijas Okupācijas muzeja vēsturnieks

Uldis Neiburgs, mākslinieks Ģirts Boronovskis un arhitekts Līga Gaile. Ekspozīcija sastāv no virknes muzeoloģisku objektu memoriāla iekšējās un brīvā dabā. Atsevišķa telpa ir veltīta paša Salaspils memoriāla vēsturei, ekspozīcija ietver arī multimediju, kur iespējams iepazīties ar bijušo Salaspils nometnes ieslodzīto videoliecībām. Informācija apmeklētājiem ir sniegta latviešu, angļu un krievu valodā.

Salaspils memoriāla ekspozīcija ir atvērta katru dienu no plkst. 10 līdz 15. Savukārt no 1. aprīļa ekspozīcija būs skatāma līdz plkst. 17.

Sagatavojusi **Z. Krauze**
pēc Latvijas Okupācijas muzeja preses materiāliem.
Foto — G. Dieziņš.

A movie poster for the film 'Džejs Batervērts Jeruzāleme'. The background is a black and white photograph of a man wearing a beanie and a tank top, looking through a chain-link fence. In the upper left, there is a small orange flame logo and the text 'DAILES TEĀTRIS'. The title 'Džejs Batervērts' is in large, bold, white letters, and 'JERUZALEME' is in a stylized, white, graffiti-like font. Below the title, it says 'Cilvēka drāma 2 cēlienos' and 'Pirmizrāde - 2018. gada 26. janvārī'. At the bottom, there is a list of names: 'LOMĀS: Juris Žagars, Lauris Dzelzītis, Dainis Grūbe, Lauris Subatnieks, Ērika Eglīja, Anta Aizupe, Gints Grāvelis, Pēteris Liepiņš, Kristīne Nevarauska, Indra Brike, Intars Rešetins, Anete Krasovska, Raivis Vidzis, Mixmaster Raitis, Sergejs Fjodorovs, Teodors Timrots vai Mārtiņš Bikše' and 'Režisore - Laura Groza-Ķibere'.

Informācija pa tālr. 67294444 Kases darba laiks: 10.00–19.00; S., Sv. 11.00–18.00

www.dailesteatris.lv

WWW.FACEBOOK.COM/ZURNALSTEVIJASSARGS

WWW.TEVIJASSARGS.LV

WWW.SARGS.LV

